

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้นำเสนอเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. แรงจูงใจ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. กิจกรรมแนะแนว
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แรงจูงใจ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1.1 แรงจูงใจ

ก่อนจะกล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในผู้เรียน ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงแรงจูงใจหรือการจูงใจโดยทั่วไปก่อน ในแง่ความหมาย ความสำคัญ ความเป็นมา และการเชื่อมโยงกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียนเสียก่อน

1.1.1 ความหมายของแรงจูงใจ

การพิจารณาถึงแรงจูงใจสามารถเห็นได้ชัดเจนในกลุ่มคนที่ประสบผลสำเร็จในการทำงานหรือทำกิจกรรมที่สำคัญใด ๆ เป็นอย่างดี ซึ่งมักปรากฏว่ากลุ่มคนเหล่านั้นมักเป็นผู้ที่มีความอดทน มีความเพียรพยายาม มีสมาธิ หรือ มีใจจดจ่ออยู่กับการทำงานหรือกิจกรรมนั้น ๆ มากพอสมควร เพื่อให้การทำงานหรือการทำกิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถึงจุดที่พึงพอใจ หรือจุดที่เป็นความสำเร็จของงาน การทำงานอย่างต่อเนื่องอาศัยสิ่งที่เรียกว่า แรงจูงใจ

แรงจูงใจตรงกับภาษาอังกฤษว่า Motive มาจากภาษาลาตินว่า “Motus” หรือ “Movere” แปลว่า เคลื่อนที่ ซึ่งโดยมากจะหมายถึงการเคลื่อนที่ด้านการกระทำหรือพฤติกรรมที่กระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ (Schunk, Pintrich, & Meece, 2010)

ส่วนคำว่า การจูงใจ (Motivation) เป็นจิตวิทยาที่นำไปใช้ในการบริหารบุคคลหรือการบริหารงานโดยทั่วไป เพื่อต้องการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของ การปฏิบัติงานให้มีผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไปอย่างไรก็ตาม คำว่าการจูงใจสามารถนำไปใช้ในกิจการอื่น ๆ อีกมากมาย

การจูงใจ หมายถึง การกระตุ้นหรือเร้าให้อินทรีย์ได้เพิ่มพูนความสามารถ ความพยายาม หรือพลังที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในให้เกิดการกระทำ หรือความทุ่มเทในงานที่ทำ เพื่อให้บรรลุความต้องการ การแก้ไขปัญหา หรือเพื่อให้การทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ อันจะนำมาซึ่งความพึงพอใจ (หลุยส์ จำปาเทศ, 2535 :7) ในอีกความหมายหนึ่ง การจูงใจ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในบุคคลที่กระตุ้นให้บุคคลไปสู่การกระทำอย่างมีเป้าหมาย (โยธิน ศันสนยุทธ์ และคณะ, 2533 : 140) เช่น เมื่อบุคคลเกิดความต้องการ (needs) และความต้องการของเขาไม่ได้รับการตอบสนอง บุคคลจึงเกิดความเครียด (stress) ขึ้น และนำไปสู่การทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อลดความเครียดนั้น

ความหมายอื่น ๆ ของคำว่า การจูงใจและแรงจูงใจ (สุวลี ศิวะแพทย์, 2549) ผู้เขียนบางคนอาจจะเน้นความหมายของแรงจูงใจมากกว่าการจูงใจ แต่ในหลาย ๆ กรณีผู้เขียนจะใช้คำทั้งสองในความหมายเดียวกัน

คำว่าแรงจูงใจได้มีผู้ให้ความหมายในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

โยธิน ศันสนยุทธ์ และคณะ (2533) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า คือเงื่อนไขของอินทรีย์ที่มีผลต่อความพร้อมที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมหรือทำให้พฤติกรรมดำเนินต่อไป ดังนั้น เมื่อถามว่าอะไรทำให้บุคคลทำสิ่งนั้น ๆ เราจึงถามเกี่ยวกับแรงจูงใจของเขา

หลุยส์ จำปาเทศ (2535) ให้คำจำกัดความของการจูงใจ ว่าเป็นการกระตุ้นหรือเร้าให้อินทรีย์ได้เพิ่มพูนความสามารถ ความพยายามหรือพลังที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในให้เกิดการกระทำหรือทุ่มเทในงานที่ทำเพื่อให้บรรลุความปรารถนา การแก้ปัญหาหรือเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย อันจะนำมาซึ่งความพอใจ

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2546 : 157) อธิบายว่า แรงจูงใจ หมายถึง แรงกระตุ้น หรือแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรม เป็นแรงที่ให้พลังงานกระตุ้นร่างกายให้กระทำพฤติกรรม เป็นแรงกระตุ้นที่มีการกำหนดทิศทางไว้ว่าจะกระทำพฤติกรรมออกไปอย่างไร แบบใด และเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลรักษาพฤติกรรมนั้นเอาไว้

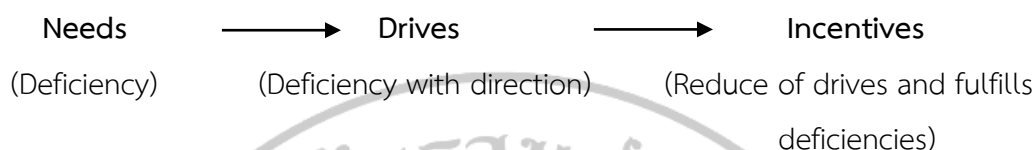
เอ็กเกน และ กูแซค (Eggen & Kauchack, 2004) กล่าวว่า แรงจูงใจ เป็นพลังในการกระทำพฤติกรรมของบุคคลที่เข้มแข็งเพื่อไปสู่จุดหมายใดจุดหมายหนึ่ง

ซังก์, พินทริช, และมีซ (Schunk, Pintrich, & Meece, 2010) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า คือกระบวนการที่กระตุ้นให้มีการกระทำเพื่อไปสู่เป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

โดยสรุป แรงจูงใจ หมายถึง การที่อินทรีย์มีแรงกระตุ้นภายในและภายนอก ทำให้เกิดความต้องการหรือความพร้อมสำหรับการกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และการกระทำนั้นมีลักษณะเป็นความมุ่งมั่นและยืนหยัดในการกระทำ

1.1.2 กระบวนการของแรงจูงใจ

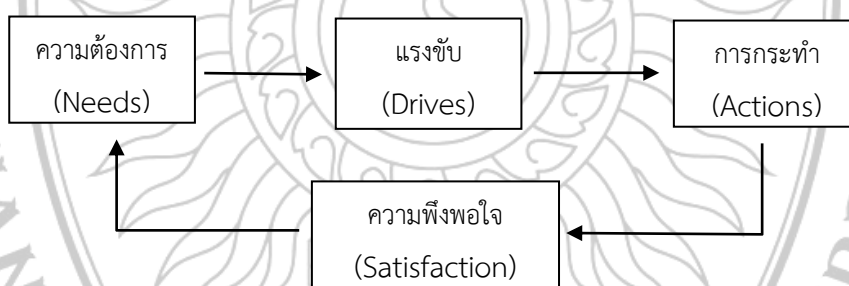
กระบวนการของแรงจูงใจโดยทั่ว ๆ ไป สามารถเขียนเป็นแผนภาพ ได้ดังต่อไปนี้ (Luthans, 1989 อ้างถึงใน หลุย จำปาเทศ, 2535 : 10)

แผนภาพ 2 แสดงกระบวนการของแรงจูงใจ

จากกระบวนการนี้อธิบายได้ว่า ความต้องการ (Needs) คือ การที่ยังมีความบกพร่องหรือการขาดแคลน (Deficiency) อยู่ เช่น คนต้องการน้ำหรือหิวน้ำ ก็คือคนขาดน้ำ หรือไม่มีความสมดุลภายในร่างกายเกี่ยวกับน้ำ จากนั้นก็จะเกิดแรงขับ (Drives) ขึ้น แรงขับนี้จะนำไปสู่การแสวงหาวิธีแก้ปัญหา หรือขจัดความหิว หรือการขาดน้ำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยคนที่ขาดจะมองหาสิ่งเร้าใจ (Incentives) ซึ่งเป็นตัวบ่งบอกทิศทางของการกระทำเพื่อขจัดความหิวหรือลดแรงขับนั้นได้

กระบวนการของแรงจูงใจอีกลักษณะหนึ่ง ที่ปรากฏในหนังสือ “management” ของ สโตนเนอร์ (Stoner, 1978 : 405 - 407 อ้างถึงใน หลุย จำปาเทศ, 2535 : 12) เป็นกระบวนการจูงใจที่เน้นความรู้สึกและความคิดภายในของคนที่มีอิทธิพลทำให้เกิดการกระทำหรือการปฏิบัติขึ้น ทั้งนี้เพื่อจะได้อตอบสนองต่อความต้องการที่คนพยายามทำให้บรรลุหรือเกิดความพึงพอใจ ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพ 3 แสดงกระบวนการแรงจูงใจของสโตนเนอร์

จากแผนผังจะเห็นว่า โดยหลักแรงจูงใจเมื่อคนเกิดความต้องการในสิ่งที่จำเป็นสำหรับเขาแล้ว ก็จะเกิดแรงขับเพื่อนำไปสู่การกระทำบางอย่างเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการสำหรับลดแรงขับลง ซึ่งเมื่อการกระทำนี้สามารถลดแรงขับลงได้ก็จะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ และมีแนวโน้มที่จะกระทำเช่นนั้นอีกเมื่อเกิดความต้องการขึ้นมาใหม่

แรงจูงใจ เป็นกระบวนการที่ซึ่งการกระทำที่มุ่งสู่เป้าหมายได้รับการปลุกเร้าและยืนหยัดอย่างต่อเนื่อง (motivation is the process whereby goal-directed activity is instigated and sustained) (Schunk, Pintrich, & Meece, 2010) แรงจูงใจจึงเป็นกระบวนการมากกว่าที่จะเป็นผลลัพธ์ โดยที่ในกระบวนการนั้นเราไม่อาจสังเกตเห็นแรงจูงใจได้โดยตรง แต่สามารถอ้างอิงจาก

กระทำต่าง ๆ ได้ เช่น การเลือกงานที่ทำ การใช้ความเพียรพยายาม ความยืนหยัดคงทนในการกระทำ และจากคำพูดต่าง ๆ เช่น “ฉันต้องการทำงานนี้ให้สำเร็จ” เป็นต้น

แรงจูงใจเกี่ยวข้องกับเป้าหมายในส่วนที่กระตุ้นให้เกิดการกระทำ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ในทฤษฎีทางปัญญานิยม (Cognitive Theory) เห็นว่าแรงจูงใจมีจุดเน้นร่วมกันที่เป้าหมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมากเป้าหมายอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามประสบการณ์ แต่ประเด็นก็คือว่า คนแต่ละคนจะตระหนักถึงสิ่งที่พวกเขากำลังจะกระทำ หรือต้องการหลีกเลี่ยงการกระทำเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

แรงจูงใจอาศัยกิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมทางกายหรือทางใจก็ได้ กิจกรรมทางกายต้องอาศัยความเพียรพยายาม ความยืนหยัด และการแสดงออกมาให้ปรากฏ ส่วนกิจกรรมภายในใจจะประกอบด้วยความคิด เช่น การคิดวางแผน การชักจูง การจัดระบบ การกำกับ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการประเมินความก้าวหน้า กิจกรรมที่นักเรียนกระทำส่วนมากนั้นมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

เมื่อแรงจูงใจในการกระทำกิจกรรมได้รับการปลุกเร้าและยืนหยัดแล้ว การเริ่มต้นเพื่อไปสู่เป้าหมายของกิจกรรมมักเป็นเรื่องที่ยาก ทั้งนี้เพราะไปเกี่ยวข้องกับข้อผูกมัดต่าง ๆ และการดำเนินตามขั้นตอน แต่ทั้งนี้กระบวนการของแรงจูงใจมีความสำคัญมากที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมยังคงอยู่อย่างต่อเนื่อง เป้าหมายหลักของการทำกิจกรรมส่วนมากเป็นเป้าหมายระยะยาว เช่น การได้รับปริญญาบัตร การได้ทำงานที่ดี การเก็บเงินไว้สำหรับการเกษียณอายุการทำงาน สิ่งที่คุณส่วนใหญ่ทราบเกี่ยวกับแรงจูงใจ คือแรงจูงใจมาจากการคิดของคนว่าจะตอบสนองต่อปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ อย่างไร เพื่อไม่ให้เกิดความล้มเหลว และความเสื่อมถอยของเป้าหมายระยะยาวต่าง ๆ เหล่านี้ กระบวนการของแรงจูงใจจึงเป็นเรื่องของความคาดหวัง การระับผิดชอบ อารมณ์และความรู้สึก ที่ช่วยให้คนเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ตลอดจนสามารถรักษาแรงจูงใจเหล่านั้นไว้ (Schunk, Pintrich, & Meece, 2010)

ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการเรียนรู้และการกระทำ

แรงจูงใจสามารถส่งผลกระทบทั้งต่อการเรียนรู้ใหม่ ๆ และการกระทำอันเนื่องมาจากการเรียนรู้ไปแล้ว กิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ข้อเท็จจริง กฎ แนวคิด ทักษะ กลยุทธ์ การคิดคำนวณ และพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนต้องกระทำอยู่ตลอดเวลา และอย่างต่อเนื่อง

ผลกระทบของแรงจูงใจที่มีต่อพฤติกรรมสามารถเกิดขึ้นได้หลายลักษณะด้วยกัน เช่น ถ้าครูบอกให้นักเรียนในชั้นบทเรียนให้เสร็จ แต่นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการทำงานที่ครูมอบหมาย หรือทำงานแบบขอไปที การที่ครูจะกระตุ้นแรงจูงใจนั้น ครูอาจต้องใช้เงื่อนไขทางด้านเวลาสำหรับนักเรียน เป็นต้นว่าจะให้เวลาว่างแก่นักเรียนทันทีที่ทำงานเสร็จแล้ว ซึ่งถ้าหากนักเรียนต้องการเวลาว่าง ครูก็คาดหวังว่าพวกเขาจะทำงานให้เสร็จโดยเร็ว

พฤติกรรมการทำงานดังกล่าวจะส่งผลอย่างน่าอัศจรรย์ แต่ทว่าบทบาทของแรงจูงใจในระหว่างการเรียนรู้ก็เป็นเรื่องที่สำคัญ แรงจูงใจอาจมีอิทธิพลต่อสิ่งที่เรียนรู้ เวลาที่เรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ (Schunk, Pintrich, & Meece, 2010 cited in Schunk, 1995) แรงจูงใจในการเรียนด้านเนื้อหาวิชาของนักเรียนเหมาะที่จะใช้กับกิจกรรมที่เชื่อว่าจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น ตั้งใจฟังครูสอน จัดระบบความคิด และทบทวนบทเรียน จดโน้ต ตรวจสอบความเข้าใจตนเอง และถามครูเมื่อไม่เข้าใจ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยทำให้การเรียนรู้ดีขึ้น

ในทางตรงกันข้ามนักเรียนที่ขาดแรงจูงใจในการเรียนก็มักจะไม่ใช่ความพยายามในการเรียนรู้ พวกเขาจะไม่สนใจในระหว่างการเรียนรู้ ไม่จัดระบบความคิด และไม่ทบทวนบทเรียน การจดบันทึกก็ทำอย่างลวก ๆ หรือไม่ทำเลย พวกเขาจะไม่กำกับความเข้าใจของตนเอง และไม่ถามครูเมื่อมีปัญหา ดังนั้นการเรียนก็จะไม่ดี

ประเด็นสำคัญของแรงจูงใจจึงเป็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างการเรียนรู้และการกระทำ การบรรลุเป้าหมายส่งผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ และสิ่งที่นักเรียนทำและเรียนรู้ก็ส่งผลต่อแรงจูงใจของพวกเขาด้วย (Schunk, 1995)

1.1.3 ประเภทของแรงจูงใจ

โยธิน ศันสนยุทธ์ และคณะ (2533) ได้กล่าวถึงประเภทของแรงจูงใจว่ามี 3 ประเภท คือ แรงจูงใจทางสรีระ แรงจูงใจทางจิตวิทยา และแรงจูงใจได้สำนึก

1) แรงจูงใจทางสรีระ (Physiological Motives)

มนุษย์พยายามรักษาสภาวะภายในไว้ให้คงที่ตลอดเวลา เช่น อุณหภูมิของร่างกาย ระดับน้ำตาลในเลือด ระดับไขมัน และระดับโปรตีนในเลือด เป็นต้น ซึ่งถ้าหากเปลี่ยนไปร่างกายก็จะปรับตัว เพื่อรักษาสภาวะทางสรีระเหล่านั้นให้สมดุลที่เรียกว่าโฮมิโอสเทซิส (homeostasis)

ความขาดแคลนทางสรีระทำให้มีความต้องการเกิดขึ้น และความต้องการก่อให้เกิดแรงขับซึ่งแรงขับจะนำไปสู่การกระทำ เช่น หิวแห้งที่มีอาหารหรือน้ำ กิจกรรมนำไปสู่เป้าประสงค์นี้สามารถลดแรงขับได้ เป็นต้นว่าอาหารลดความหิว น้ำลดความกระหาย เมื่อร่างกายได้รับการตอบสนองความต้องการแล้วความสมดุลทางสรีระก็จะเกิดขึ้นหรือเป็นปกติ

แรงจูงใจทางสรีระที่สำคัญคือ ความกระหาย ความหิว และความต้องการทางเพศ

ความกระหาย ความกระหายน้ำจะทำให้รู้สึกคล้ายจะเป็นบ้า ส่วนความหิวมักจะหายไปหลังจากสองสามวันผ่านไป การทดลองกับหนูได้แสดงให้เห็นว่าหนูที่กระหายน้ำจะเรียนรู้ทางไปสู่น้ำได้เร็วกว่าหนูที่หิวเรียนรู้ทางไปสู่อาหาร (น.146)

แรงขับความกระหายถูกควบคุมโดยความสมดุลทางชีวเคมีภายในร่างกาย และเชื่อมโยงกับระดับของเกลือในกระแสเลือด เกลือทำให้น้ำออกจากเซลล์ของร่างกาย ระดับสูงของเกลือในเลือดจะทำให้เซลล์คายน้ำ เมื่อระดับของเกลือในเลือดถึงจุดเฉพาะจุดหนึ่ง ศูนย์กลางความกระหาย

ของสมองจะถูกกระตุ้นและก่อให้เกิดแรงขับความหิว และการดื่มน้ำทำให้ระบบกลับคืนสู่ความสมดุลทางเคมีอีกครั้งคนจึงไม่รู้หิว

ความหิว แรงขับความหิวเกิดจากการรวมกันเข้าทางเคมีในเลือดซึ่งจะเปลี่ยนไปเมื่อไม่มีการกินอาหารระยะหนึ่ง ได้มีการแสดงให้เห็นว่า เมื่อเอาเลือดของสุนัขที่หิวถ่ายเข้าไปในเส้นเลือดของสุนัขที่เพิ่งกินอิ่ม ปรากฏว่าสุนัขตัวนั้นมองหาอาหารอีก การเปลี่ยนแปลงในเลือดซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการขาดอาหารจะกระตุ้นที่บริเวณสมองแห่งหนึ่ง (โดยเฉพาะที่ hypothalamus) และบริเวณนี้จะเป็นตัวควบคุมแรงขับความหิว และความรู้สึกที่ความหิวกระตุ้น เมื่อสมองส่วนนี้ถูกผ่าตัดเอาออกไปความรู้สึกหิวก็จะหมดไป ความหิวเป็นแรงขับที่มีอำนาจมากที่สุดแรงขับหนึ่ง สัตว์ที่หิวอาจจะถูกกระตุ้นให้เกิดการกระทำอย่างบ้าคลั่ง และมันจะค้นหาอาหารอย่างไม่ยอมเหน็ดเหนื่อยจนกระทั่งมันพบอาหาร และสามารถทำให้แรงขับลดลง

ความต้องการทางเพศ เป็นแรงขับที่สลับซับซ้อนกว่าแรงขับความหิว หรือแรงขับความกระหาย ความสัมพันธ์ทางเพศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการคงไว้ของเผ่าพันธุ์ใน อย่างไรก็ตาม กิจกรรมทางเพศไม่ใช่เป็นสิ่งจำเป็นของการมีชีวิตอยู่ การไม่มีเพศสัมพันธ์ไม่ได้ทำให้มนุษย์ถึงแก่ความตาย เหมือนกับการขาดน้ำ หรืออาหาร จึงทำให้มีการถกเถียงกันว่าในมนุษย์จะถือว่าเพศเป็น “แรงขับ” เช่นเดียวกับความหิวและความกระหายหรือไม่

ในมนุษย์การจูงใจทางเพศสัมพันธ์กับความต้องการทางสรีระน้อยกว่าในสัตว์ชั้นต่ำกว่า เช่น หนู พฤติกรรมทางเพศถูกควบคุมโดยฮอร์โมนที่เรียกว่า เทสโทสเตอโรน (testosterone) ผลิตโดยลูกอัณฑะของตัวผู้ และเอสโตรเจน (estrogen) ผลิตโดยรังไข่ของตัวเมีย ถ้ารังไข่หรือลูกอัณฑะของหนูถูกเอาออก กิจกรรมทางเพศจะลดลงหรือหยุดไป ส่วนในมนุษย์ไม่มีความสัมพันธ์แน่ชัด ระหว่างระดับฮอร์โมนและความปรารถนาทางเพศ ผู้ชายและผู้หญิงที่ลูกอัณฑะหรือรังไข่ถูกเอาออก ไม่จำเป็นว่าจะแสดงความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมทางเพศ

ในสังคมมนุษย์เรื่องของเพศอาจเกี่ยวข้องกับการแสดงออกซึ่งความรัก ความห่วงใย หรือความหึงหวงซึ่งเป็นเรื่องทางจิตใจ เรื่องของเพศยังเกี่ยวโยงไปถึงเรื่องของการได้รับความนิยมนกย่อง และแม้กระทั่งเรื่องเศรษฐกิจ คนบางคนใช้พฤติกรรมทางเพศเพื่อผ่อนคลายความเครียด บางคนใช้เพื่อสนองอัตตาของตัวเอง นอกจากนี้ การส่งเสริมเพศหรือหักห้ามเพศในวัฒนธรรมต่าง ๆ ก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปอีกด้วย

2) แรงจูงใจทางจิตวิทยา (Psychological Motives)

ความต้องการของมนุษย์ไม่ได้มีเฉพาะแต่ความต้องการทางด้านร่างกายเท่านั้น แต่เป็นความต้องการทางด้านจิตใจด้วยเช่นกัน และบางครั้งมีความต้องการทางด้านจิตใจจะมากกว่าทางด้านร่างกายด้วยซ้ำ ในที่นี้จะกล่าวถึงแรงจูงใจทางจิตวิทยาเฉพาะบางอย่างเท่านั้น

(1) ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)

มนุษย์และสัตว์ไม่เพียงแต่มีพฤติกรรมแสวงหาสิ่งที่ทำให้มีชีวิตอยู่รอด หรือสิ่งที่ตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายเท่านั้น แต่ยังมีพฤติกรรมที่แสวงหาสิ่งอื่น ๆ อีก เช่น หากให้ของเล่นที่มีเสียงกระดิ่งแก่เด็กทารกอายุ 2 – 3 เดือน จะเห็นว่าเด็กพยายามเขย่าหรือสัมผัสของเล่นนั้นให้เกิดเสียงดัง ทั้งนี้เพราะความอยากรู้อยากเห็นเป็นแรงจูงใจในการแสวงหาสิ่งเร้า เป็นต้น (จิราภา เต็งไตรรัตน์ และ คณะ, 2550) เด็กทารกที่เพิ่งคลอดได้ และผู้ใหญ่ต่างก็มีสิ่งที่เหมือนกันอยู่อย่างหนึ่ง คือความอยากรู้อยากเห็นนั่นเอง

ผู้ที่มีแรงกระตุ้นที่จะสำรวจสภาพแวดล้อมมากกว่าคนอื่น ๆ เช่น นักวิทยาศาสตร์ มีความต้องการที่จะเสาะแสวงหาความรู้ในเรื่องใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อทดแทนสิ่งเก่า ๆ หรือเพื่อสร้างความเจริญงอกงามให้แก่โลกและสังคม ไม่ใช่เพียงแต่มนุษย์เท่านั้นที่ต้องการสำรวจ ถ้าหากสังเกตจะเห็นว่าลูกสุนัขหรือลูกแมว ลูกลิง ก็ชอบที่จะสำรวจสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกัน ได้มีการสังเกตการณ์การสำรวจของสัตว์ พบว่าสัตว์ไม่ได้ถูกกระตุ้นโดยการจูงใจที่ชัดเจน (Butler, 1954 อ้างถึงใน โยธิน ศันสนยุทธ์ และ คณะ, 2535) ในการทดลองให้ลิงแก้ปริศนาลูก เมื่อลิงเรียนแก้ปริศนาได้แล้ว มันยังคงทำซ้ำอีกติดต่อกันเป็นเวลานานโดยไม่ได้รับรางวัลอะไรเลยนอกจากความพอใจที่ได้แก้ปริศนา

อย่างไรก็ตาม ความอยากรู้อยากเห็นของคนมีขีดจำกัด เรามักหลีกเลี่ยงที่จะทดลองทำ สิ่งที่แตกต่างกันที่เราคุ้นเคยมาก ๆ ถึงแม้คนส่วนใหญ่ยินดีที่จะลองกินอาหารแปลก ๆ ที่ไม่เคยกินมาก่อน แต่ก็ยังมีน้อยคนที่จะลองกินกลืนลูกค่างคาบเป็น ๆ หรือนอนกับศพไร้ญาติที่ไม่รู้จักมาก่อน นั่นคือเมื่อถึงจุดหนึ่งแรงจูงใจของความอยากรู้อยากเห็น ก็อาจพ่ายแพ้ต่อความกลัวในสิ่งที่ลึกลับเช่นกัน

(2) ความต้องการความสอดคล้องทางการรู้การเข้าใจ (The Needs for Cognitive Consistency)

ความต้องการความสอดคล้องทางการรู้การเข้าใจ มาจากทฤษฎีของ เฟสติงเจอร์ (Festinger 1957 อ้างถึงใน อีระพร อูวรรณโณ, 2535) ซึ่งหลักการพื้นฐานของมี 2 ข้อ คือ (1) การเกิดความความไม่สอดคล้อง (Dissonance) เป็นสิ่งที่คนรู้สึกไม่สบายใจ (psychological uncomfortable) จะจูงใจให้บุคคลพยายามลดความไม่สอดคล้อง และแสวงหาความคล้องจอง (consonance) (2) เมื่อเกิดความไม่คล้องจองขึ้น นอกจากบุคคลจะพยายามลดมันลงไปแล้ว บุคคลก็จะพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์และข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดความไม่คล้องจองได้ ความรู้ความเข้าใจตามทฤษฎีนี้หมายถึงความรู้ ความคิดเห็น หรือความเชื่อที่บุคคลมีต่อสภาพแวดล้อม ต่อตนเอง หรือต่อพฤติกรรมของตน ส่วนของความรู้ความเข้าใจสองส่วนหากมีความสอดคล้องกัน บุคคลก็จะมี ความคล้องจองเกิดขึ้น แต่ถ้าส่วนของความรู้ความเข้าใจสองส่วนเกิดความไม่สอดคล้องในตัวบุคคล ก็จะเป็นผลให้เขาพยายามที่จะลดความไม่คล้องจองลง

คนที่สูบบุหรี่วันละหลายซอง ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าการสูบบุหรี่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ย่อมเป็นที่คาดหมายได้ว่า เขาจะต้องมีประสบการณ์ของความไม่สอดคล้องกันทางการรู้การเข้าใจเป็นอย่างมาก วิธีที่ดีที่สุดที่จะลดความไม่สอดคล้องนี้ก็คือการหยุดสูบบุหรี่ แต่ตามที่เป็นจริงคนเป็นจำนวนมากเลือกวิธีต่าง ๆ กัน แทนที่จะหยุดสูบบุหรี่ เขาตัดสินใจว่าการสูบบุหรี่ไม่เป็นอันตรายอย่างแท้จริงต่อเขา และเขาอาจจะหาข้ออ้างมาสนับสนุน โดยคิดว่ามีคนจำนวนไม่น้อยที่สูบบุหรี่จัด และยังคงมีอายุยืน หรือผู้สูบบุหรี่อาจคิดไปว่าปริมาณที่ตนสูบไม่มากนัก และปลอดภัยตัวเองว่าจะไม่เป็นอันตราย การบิดเบือนการรู้การเข้าใจเหล่านี้มีผลทำให้เกิดความสอดคล้องทางการรู้การเข้าใจกลับคืนมาใหม่ และดังนั้นช่วยลดความกดดันภายในของผู้สูบบุหรี่

(3) ความต้องการความสัมฤทธิ์ผล (The Needs for Achievement)

ความต้องการความสัมฤทธิ์ผลถือว่าแรงจูงใจภายในที่ผลักดันให้บุคคลมุ่งไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลในด้านต่าง โดยเฉพาะทางด้านการเรียนซึ่งมีความสำคัญมากในด้านการศึกษา เพราะการที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่น้อย สำหรับหัวข้อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่กล่าวโดยละเอียดในที่นี้ แต่จะขอยกไปกล่าวในอีกหัวข้อหนึ่งโดยเฉพาะ

ประเภทของแรงจูงใจอาจแบ่งเป็นอย่างอื่นได้อีก เช่น แรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก (Santrock, 2008 : 472)

แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) หมายถึง การทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ (a mean to an end) แรงจูงใจภายนอกมักได้รับอิทธิพลจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น รางวัล หรือการลงโทษ ตัวอย่างเช่น นักเรียนคนหนึ่งเรียนหนักสำหรับการสอบครั้งหนึ่งเพื่อให้ได้เกรดที่ดี

แนวคิดทางด้านพฤติกรรมนิยมจะเน้นความสำคัญของแรงจูงใจภายนอก เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ ในขณะที่แนวคิดทางด้านปัญญานิยมและมนุษยนิยมเน้นแรงจูงใจภายในเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์

แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจภายในบุคคลที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเนื่องด้วยเพราะการกระทำนั้น ๆ (an end in itself) ตัวอย่างเช่น นักเรียนอาจเรียนหนักสำหรับการสอบครั้งหนึ่ง เพราะนักเรียนมีความพึงพอใจสำหรับการเรียนเนื้อหานั้น ๆ

1.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1.2.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) เป็นภาวะสันนิษฐาน (Hypothesis) อย่างหนึ่งในตัวบุคคลที่ผลักดันให้บุคคลนั้น ๆ ทำกิจกรรมเพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นักจิตวิทยา และนักการศึกษาหลายคน ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1953 : 110-111) ได้นิยามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็น ความปรารถนาของบุคคล หรือเป็นแรงขับภายในบุคคลที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วง ตามเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้

กิลฟอร์ด (Guilford, 1968 : 39 อ้างถึงใน น้ำฝน ลูกคำ, 2555) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าประกอบด้วย 1) ความทะเยอทะยานทั่ว ๆ ไป คือ ปรารถนาที่จะทำกิจการนั้น ให้สำเร็จ 2) มีความเพียรพยายาม ได้แก่ ความอดทน มีมานะที่จะทำงานให้เป็นผลสำเร็จ 3) มีความ เต็มใจที่จะลำบากแม้งานจะยากเพียงใดก็ตาม ก็มุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จด้วยดี

แอทคินสัน (Atkinson, 1966 : 51) ได้อธิบายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นแรงผลักดันที่ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ตัวว่าการกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินผลจากตัวเองหรือบุคคลอื่น โดย เทียบเคียงกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม ซึ่งผลจากการประเมินอาจเป็นที่พอใจหรือไม่พอใจก็ได้

ครุส, บอชเนอร์ และ ดุชเน่ (Krause, Bochner, & Duchesne, 2003) ให้นิยามแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ในลักษณะที่ตรงกันข้ามที่ว่า นักเรียนที่มีความต้องการจะหลีกเลี่ยงความล้มเหลวมากกว่า ต้องการความสำเร็จ จะพยายามมองหางานที่ง่ายมาก ๆ และมีความเสี่ยงน้อยต่อความสำเร็จ หรือไม่ก็งานที่ยากมาก ๆ เพื่อบอกว่าความล้มเหลวนั้นไม่ใช่ความผิดของพวกเขา

เรียม ศรีทอง (2535, น.16) ให้นิยามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นความต้องการที่จะทำ สิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเป็นผู้มีความมานะบากบั่น พยายามเอาชนะ ความล้มเหลวพยายามที่จะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายปลายทาง ทำงานอย่างมีแบบแผนและตั้งระดับ ความคาดหวังสูง ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำเป็นผู้ที่ทำงานอย่างไม่มีเป้าหมาย ตั้งระดับความคาดหวัง ไว้ต่ำ

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2541 : 172) กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นแรงขับให้บุคคล พยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศที่ตนเองได้ตั้งไว้ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัลแต่ทำเพื่อจะประสบความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากความหมายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ดังกล่าว สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ เป็นความต้องการที่จะเอาชนะความล้มเหลว หรืออุปสรรคทั้งปวง และมุ่งไปสู่เป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานที่ดีเยี่ยม และจากความหมาย ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ดังกล่าวเมื่อรวมเข้ากับการเรียนแล้วก็คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน นั้นเอง ซึ่งเป็นความมุ่งมั่นปรารถนาของผู้เรียนที่จะได้รับผลสำเร็จอย่างดียิ่งทางด้านการเรียน

1.2.2 ที่มาของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้กล่าวถึงที่มาของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังนี้

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1953 อ้างถึงใน สุพัตตรา แก้ววิชิต, 2548 : 10-14) เชื่อว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีที่มาจากหลายปัจจัย เช่น

1) สังคมประภคิตของพ่อแม่ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พ่อแม่ที่ตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศในการทำงาน และบอกให้ลูกทราบว่าตนมีความสนใจในสัมฤทธิ์ผลของลูก อบรมลูกให้เป็นบุคคลที่ช่วยตัวเองได้ และส่งเสริมให้เป็นอิสระ ให้รางวัลเมื่อลูกทำได้สำเร็จตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ และลงโทษถ้าทำไม่ได้ แต่ในขณะเดียวกันก็ให้ความรัก ความอบอุ่น และแสดงให้ลูกเห็นว่า ที่เข้มงวดก็เพราะความรักลูกและอยากให้ลูกมีความสำเร็จ

ดังนั้น ความคาดหวังของครอบครัวจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บิดามารดาเลี้ยงดูลูกมักมุ่งหวังหรือคาดหวังให้ลูกเป็นเด็กฉลาดและเก่งมาก่อนเป็นอันดับแรก บิดามารดามุ่งเน้นไปที่การพัฒนาสติปัญญาให้แก่ลูก พยายามเสริมสร้างทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกฉลาดและเก่ง (อัจฉรา สุขารมณ์, 2542 อ้างถึงใน ประเมศว วัฒนโอภาส, นภาพร วัฒนโอภาส และ นิทรา ปัญจมาศ, 2548) ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้ปกครองจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เช่นกัน ซึ่งสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่จะส่งเสริมผู้เรียนควรมีลักษณะ ดังนี้

- มีความเคารพซึ่งกันและกัน คือรับฟังความคิดเห็นของคนในครอบครัว ความเกรงใจ การเป็นประชาธิปไตยในครอบครัว

- เอาใจใส่ต่อกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน คือ ดูแลเอาใจใส่บุตรหลานให้ได้รับความสุข ดูแลเรื่องความเป็นอยู่ของบุตรหลานและคนในครอบครัว

- มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจ ให้อภัยซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบ

- ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนเองอย่างมีคุณค่าและมีคุณภาพ

- มีความใกล้ชิด สื่อสารด้วยใจ และให้ความอบอุ่นซึ่งกันและกัน

2) ลักษณะทางด้านร่างกาย มีการทดสอบแสดงให้เห็นว่าเด็กชายที่มีร่างกายแข็งแรงมักมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ซึ่งอาจเป็นเพราะเด็กชายที่มีร่างกายแข็งแรงจึงมักจะเอาชนะต่อสิ่งท้าทายหรือการเสี่ยงต่าง ๆ ได้ หรืออาจเป็นผู้ขยันขันแข็ง ร่างกายจึงเติบโตแข็งแรง แม้กระนั้นโครงสร้างของร่างกายมนุษย์อาจไม่ได้ก่อให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยตรง แต่อาจเป็นเพียงภาวะแวดล้อมที่มีส่วนช่วยกำหนดการที่จะได้มาซึ่งแรงจูงใจเท่านั้น

3) ประสบการณ์ที่ได้รับเมื่อเติบโตขึ้น รวมทั้งการศึกษาที่เป็นเครื่องช่วยสร้างความเชื่อมั่น เชื่อถือ และทัศนคติต่าง ๆ ขึ้นในบุคคล

4) สภาพดินฟ้าอากาศที่มีลักษณะกระตุ้นให้เกิดความต้องการความสำเร็จมีอยู่มากในบริเวณที่มีความอบอุ่นปานกลาง โดยเฉลี่ยอุณหภูมิประมาณ 40-60 องศาฟาเรนไฮต์ ความร้อนอย่างยิ่งขึ้นความต้องการผลสำเร็จจะลดลงตามลำดับ

อารี พันธมณี (2542 : 192) กล่าวถึงที่มาของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ขึ้นกับองค์ประกอบต่อไปนี้

1) ธรรมชาติของแต่ละบุคคล ทุกคนจะมีธรรมชาติของตนแตกต่างจากผู้อื่น หรือมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งประกอบด้วย

1.1) แรงขับ แรงขับของบุคคลถือเป็นพื้นฐานในเบื้องต้นของการเกิดพฤติกรรม เช่น สภาวะความต้องการอาหาร น้ำ ความตึงเครียด ความรู้สึกเจ็บปวด เป็นต้น

1.2) ความวิตกกังวล ความวิตกกังวลมีผลต่อการเรียนรู้ และการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะความวิตกกังวลสูงมากมักจะมีการกระทำ หรือมีพฤติกรรมที่ต่างจากกลุ่มที่ไม่วิตกกังวล

2) สถานการณ์ต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ต่าง ๆ ในแต่ละสิ่งแวดล้อมย่อมส่งผลให้บุคคลเกิดแรงจูงใจต่างกัน เป็นต้นว่า ส่งผลให้บุคคลเกิดความสับสนวุ่นวาย หรืออื่น ๆ และวัฒนธรรมของแต่ละสังคมย่อมส่งผลให้พัฒนาการของผู้เรียนมีความแตกต่างกันด้วย จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีที่มาจากหลายปัจจัยที่มีความเข้มข้นแตกต่างกันไป ปัจจัยต่าง ๆ นั้นมีได้ทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคล ปัจจัยจากครอบครัว ปัจจัยสังคมและโรงเรียน และปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจ

1.2.3 ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961) ได้กล่าวถึงบุคลิกลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 3 ประการ คือ

- 1) มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน (Personal Responsibility for Performance) มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างมีเหตุผล เขาจะทำงานได้ดีภายใต้สภาพการณ์ที่เขารู้สึกพอใจ
- 2) ต้องการทราบข้อมูลย้อนกลับ (Need for Performance Feedback) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะชอบทำงานในสถานการณ์ที่พวกเขาทราบผลข้อมูลย้อนกลับของงานที่ได้ทำลงไป
- 3) เป็นผู้เปลี่ยนแปลงพัฒนาอยู่เสมอ (Innovativeness) การทำในสิ่งที่แตกต่างและดีขึ้นจากเดิม เช่น ใช้เวลาน้อยกว่า หรือมีประสิทธิภาพในการสู่จุดหมายมากกว่า เป็นคนไม่ชอบอยู่เฉย และหลีกเลี่ยงงานประจำ พวกเขาจะชอบการเปลี่ยนแปลง นั่นคือพวกเขาจะมองหางานที่ท้าทาย ถ้าเขาได้กระทำงานที่มีความยากพวกเขาจะมุ่งหน้าไม่ลดละที่จะทำงานชิ้นนั้น และถ้าเขาประสบความสำเร็จในงานที่ยากนั้น มันก็จะกลายเป็นงานง่ายสำหรับเขาทำให้งานนั้นได้รับความสนใจน้อยลงไป ดังนั้นเขาจึงพยายามจะเปลี่ยนงานใหม่

นอกจากนั้น แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961 : 207-256) ยังได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

- 1) กล้าเสี่ยงพอสมควร (Moderate Risk – Taking) ในเหตุการณ์ที่ต้องใช้ความสามารถโดยไม่ขึ้นอยู่กับโชคชะตาจะมีการตัดสินใจเด็ดเดี่ยว ไม่ลังเล บุคคลที่ต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงมักไม่พอใจ

ที่จะทำงานง่าย ๆ แต่ต้องการทำงานที่ยากลำบากพอสมควรเพราะมีความมั่นใจในความสามารถของตนเองเพราะการทำงานที่ยากให้ลุล่วงไปได้นั้นจะนำความพอใจมาสู่ตน

2) ขยันขันแข็ง (Energetic) หรือชอบการกระทำแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จ ผู้มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงไม่จำเป็นต้องเป็นคนขยันในทุกกรณีไป แต่จะมานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทาย หรือช่วยความสามารถของตนและทำให้ตนเกิดความรู้สึกว่าได้ทำงานสำคัญลุล่วงไปแล้ว ผู้ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงมักจะไม่นิยมขยันขันแข็งในงานอันเป็นกิจวัตรประจำวัน แต่จะทำงานขยันขันแข็งเฉพาะงานที่ต้องใช้สมอง และเป็นงานที่ไม่ซ้ำแบบใคร หรือสามารถจะค้นคว้าหาวิธีการใหม่ๆ ที่จะแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไป

3) รับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility) ผู้ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงมักจะพยายามทำงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจในตนเอง มิใช่หวังให้คนอื่นยกย่อง มีความต้องการเสรีภาพในการคิดและการกระทำไม่ชอบให้ผู้อื่นมาบงการ

4) ต้องการทราบแน่ชัดถึงผลการตัดสินใจของตนเอง (Knowledge of Result of Decision) โดยไม่ใช่เพียงการคาดคะเนเอาว่าจะต้องเป็นลักษณะอย่างนั้นอย่างนี้ นอกจากนี้ผู้ที่ต้องการความสัมฤทธิ์ผลสูง ยังพยายามที่จะทำตัวให้ดีกว่าเดิมอีก เมื่อทราบว่าผลการกระทำของตัวเองเป็นอย่างไร

5) มีการทำนายหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) ผู้ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูง มักเป็นบุคคลที่มีแผนระยะยาว เพราะเล็งเห็นผลการณไกลกว่า ผู้ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลต่ำ

6) มีทักษะในการจัดการระบบงาน (Organizational Skills) ข้อนี้นี้ยังไม่มีหลักฐานการค้นคว้าเพียงพอ แต่เป็นลักษณะที่น่าจะให้เกิดสมรรถภาพในการจัดระบบงานยิ่งขึ้น

เฮอร์แมน (Herman, 1970 : 53) ได้รวบรวมลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจสัมฤทธิ์ไว้ 10 ประการ ดังนี้

- 1) บุคคลที่มีระดับความทะเยอทะยานสูง
- 2) ต้องเป็นผู้มีความหวังอย่างมาก ว่าตนเองจะประสบผลสำเร็จถึงแม้การกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาสก็ตาม
- 3) มีความพยายามไปที่จะมุ่งสู่สถานะที่สูงขึ้นไปเป็นลำดับ
- 4) มีความอดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน
- 5) ถึงแม้งานที่ทำถูกขัดจังหวะ หรือถูกรบกวนจะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ
- 6) รู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งและสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
- 7) คิดคำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมากกว่าอดีตและปัจจุบัน
- 8) มีความคิดพิจารณาเลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
- 9) ต้องการให้เป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น โดยพยายามปรับปรุงงานของตนเองให้ดีขึ้น

10) พยายามปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ของตนเองให้ดีที่สุดเสมอ

ไวเนอร์ (Weiner, 1972 : 203-215) ได้สรุปลักษณะเด่นของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเปรียบเทียบกับผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ดังนี้

- 1) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ตั้งใจทำงานดีกว่า อดทนต่อความล้มเหลว ชอบเลือกงานที่สลับซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
- 2) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ชอบริเริ่มกระทำการต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเองมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

เขียน วันทนียตระกูล (2553) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมผู้เรียนที่มีแรงจูงใจต่ำ ซึ่งได้จากการวิจัยต่าง ๆ พบว่าจะมีลักษณะที่แสดงออกดังต่อไปนี้

- 1) มาสายโดยไม่มีเหตุผลสมควร
- 2) ออกจากห้องเรียนทันทีที่มีโอกาส (เข้าชั้นเรียน เพื่อต้องการได้เวลาเรียนเท่านั้น)
- 3) ทำงานที่มอบหมายไม่สำเร็จ หรือส่งงานช้าเป็นส่วนใหญ่
- 4) ไม่ร่วมกิจกรรมขณะเรียน ไม่สนใจการสอน ไม่จดงาน
- 5) ลอกงานจากเพื่อนเมื่อถูกบังคับให้ส่งงาน
- 6) เข้าทำงานในห้องทดลองไม่สม่ำเสมอ ไม่ให้ความร่วมมือขณะทดลอง หรือทำงานอย่างขอไปที ทำงานทดลองหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นระเบียบ
- 7) อ่านหนังสืออ่านเล่น นิตยสาร หรือวาดรูป หรือเล่นเกมเมื่อถูกบังคับให้อยู่ในห้องเรียน
- 8) ถามคำถามน้อยมาก
- 9) ไม่ต้องการเรียนพิเศษ หรือเข้าโปรแกรมการซ่อมเสริม
- 10) ทำงาน ทำการบ้าน ทำข้อสอบทั้งสอบย่อยและสอบไล่ ไม่ถูกต้อง
- 11) สนใจกิจกรรมที่สนุกสนานมากกว่าการเรียน
- 12) ใช้เวลาว่างไม่มีระบบ
- 13) มีทัศนคติและค่านิยมในการเรียนที่ไม่แน่นอน
- 14) คุณภาพของงานวิชาการอยู่ในระดับต่ำ

ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจในตนเองสูงมีลักษณะที่แสดงออก ดังตัวอย่าง เช่น

- 1) เป็นผู้ที่มีเป้าประสงค์ และเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ แสดงออกให้เห็นว่ามีการประเมินความสามารถของตนเอง
- 2) ระดับของความทะเยอทะยาน (Level of Aspiration) มีความสัมพันธ์ (ตรงกัน) กับอัตมโนทัศน์ (Self-Concept)
- 3) ตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ด้วยความรู้สึกที่ท้าทาย

4) แสดงความวิตกกังวลที่จะทำให้ได้ตามมาตรฐาน และกระตือรือร้นในทุกอย่างที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

5) สิ่งที่ดีว่าเป็นรางวัล มีใช้สิ่งของ แต่เป็นการที่ทำได้ตามมาตรฐานที่ตนได้วางไว้

6) แสดงออกให้เห็นว่ามีแผนงานและตั้งใจที่จะดำเนินไปสู่แผนงานนั้นอย่างแน่วแน่

จากความหมาย ที่มา ทฤษฎี และลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเรียนรู้ เพราะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลมีความมุ่งมั่น มานะพยายาม อดทน ที่จะทำงานให้สำเร็จ โดยที่บุคคลจะตั้งเป้าหมายซึ่งมักเป็นเป้าหมายที่มีมาตรฐานสูง บุคคลจึงมีความทะเยอทะยาน และแผนการทำงานของตนเองอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และแม้ว่าบุคคลจะพบกับปัญหาอุปสรรค เขาก็จะไม่ย่อท้อ แต่กลับมีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการวิจัยครั้งนี้ พอจะสรุปคุณสมบัติของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ใน 4 ลักษณะ ดังนี้คือ

- 1) มีการตั้งเป้าหมายในการทำงาน
- 2) มีความตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ
- 3) มีความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
- 4) มีความทะเยอทะยานให้ผลงานเป็นที่ยอมรับและเกิดความก้าวหน้าในงาน

1.2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีหลายทฤษฎี ในที่นี้ผู้วิจัยต้องการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์บางทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ ทฤษฎี ERG และทฤษฎีความต้องการอย่างง่ายของเมอร์เรย์

1) ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์

แมคเคลแลนด์ (McClelland) ได้อธิบายในทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเขาว่าการจูงใจของบุคคลที่กระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการความสำเร็จนั้นมีได้ห้วงรางวัลตอบแทนจากการกระทำของเขาเท่านั้น ในความหมายของแมคเคลแลนด์ความต้องการความสำเร็จ ในแง่ของการทำงานหมายถึงความต้องการที่จะทำงานให้ดีที่สุด และทำให้สำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ และเมื่อทำอะไรสำเร็จได้ก็จะเป็นแรงกระตุ้นให้ทำงานอื่นสำเร็จต่อไป

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961: 36-62) ได้ทำการทดลองการรับรู้ของบุคคลโดยใช้แบบทดสอบที่เรียกว่า TAT (Thematic Apperception Test (TAT) ในแบบทดสอบ TAT นั้น เขาใช้เทคนิคการนำเสนอภาพต่าง ๆ แล้วให้บุคคลเขียนบรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่เขาเห็น จากการวิจัย แมคเคลแลนด์ได้จำแนกแรงจูงใจออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) เป็นแรงผลักดันที่ต้องการความสำเร็จหรือเรียกว่า Need for Achievement (nAch) ซึ่งเป็นความต้องการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้เต็มที่และดีที่สุดเพื่อความสำเร็จ จากการวิจัยของแมคเคลแลนด์ พบว่า บุคคลที่ต้องการความสำเร็จ (nAch) สูง จะมีลักษณะชอบการแข่งขัน ชอบงานที่ท้าทาย และต้องการได้รับข้อมูลป้อนกลับเพื่อประเมินผลงานของตนเอง มีความชำนาญในการวางแผน มีความรับผิดชอบสูง และกล้าที่จะเผชิญกับความล้มเหลว ดังนั้น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นความปรารถนาที่จะกระทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยพยายามแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเลิศ และมีมาตรฐานที่เหนือกว่าคนอื่น บุคคลจะมีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ แต่จะมีความวิตกกังวลเมื่อพบกับความล้มเหลว

1.2) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (Affiliation Motive) เป็นแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลแสวงหาความผูกพันกับผู้อื่น ที่เรียกว่า Need for Affiliation (nAff) เป็นความต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น บุคคลที่ต้องการความผูกพันสูงจะชอบสถานการณ์การร่วมมือมากกว่าสถานการณ์การแข่งขัน โดยจะพยายามสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นเสมอไว้เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากบุคคลอื่น

1.3) แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Power Motive) เป็นแรงผลักดันที่ต้องการความมีอำนาจเหนือผู้อื่น หรือ Need for Power (nPower) ความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่นนี้ทำให้ บุคคลแสวงหาวิถีทางที่จะทำให้ตนเองมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นอยู่เสมอ ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับหรือยกย่อง ต้องการความเป็นผู้นำ และต้องการทำงานให้ดีกว่าหรือเหนือกว่าบุคคลอื่น เพราะหากทำอะไรได้เหนือคนอื่นก็จะเป็นความภาคภูมิใจ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจสูงจะเป็นผู้ที่พยายามควบคุมสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองบรรลุความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือกว่าคนอื่น

ในแรงจูงใจทั้ง 3 ประการข้างต้นนี้ แมคเคลแลนด์ เน้นความสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่าแรงจูงใจอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเป็นแรงจูงใจที่จะมุ่งไปสู่ความสำเร็จ บุคคลจะมีความมานะบากบั่นเพื่อเอาชนะอุปสรรค และเพื่อให้บรรลุถึงความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนตั้งเอาไว้ โดยทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีที่สุด เพื่อให้ได้ผลเป็นที่พอใจในด้านการเรียนและการทำงาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระดับสูงจะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนและการดำเนินชีวิตในอนาคต (เขียน วันทนีตระกูล, 2553) ซึ่งผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นมีลักษณะพฤติกรรมที่สำคัญคือ กล้าเสี่ยงพอสมควร ขยันขันแข็ง รับผิดชอบต่อตนเอง มีการทำนายหรือคาดการณ์ไวล่วงหน้า และมีทักษะในการทำงานที่เป็นระบบ แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961 : 207-256)

2) ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Need Hierarchy Theory)

ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ นับว่าเติบโตและพัฒนาขึ้นมาจากพลังที่สามของจิตวิทยา ที่ไม่ได้มาจากศึกษาทางคลินิกที่เกี่ยวข้องกับโรคจิตประสาท หรือความ

เจ็บป่วยทางจิต หรือจากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของสัตว์ แต่ค่อนข้างที่จะเป็นการศึกษา ในมนุษย์ที่เติบโตและมีพัฒนาการเป็นปกติ มาสโลว์ได้นำเสนอแนวคิดของเขาไว้หลายประการ แต่ที่อยู่ในความสนใจของคนทั่วไปมากที่สุด คือ ความต้องการตามลำดับขั้นของมนุษย์ (Schunk, Pintrich, & Meece, 2010)

ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ ได้รับการเผยแพร่และนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ด้วยการจูงใจคนในสิ่งที่เป็นความต้องการของเขา ซึ่งมาสโลว์ได้แบ่ง ความต้องการของคนออกเป็น 5 ระดับ โดยที่ความต้องการระดับที่ต่ำสุด คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการระดับที่สูงที่สุด คือความต้องการการสัมฤทธิ์ผล ดังแผนภาพ 4

แผนภาพ 4 แสดงลำดับขั้นความต้องการ 5 ขั้นของมาสโลว์

ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Need) เป็นความต้องการขั้นเริ่มต้น ซึ่งมีมากมาย เช่น ความต้องการอาหาร ความต้องการทางเพศ การหลับนอน การออกกำลังกาย พฤติกรรมความเป็นแม่ รวมถึงประสาทสัมผัสที่น่ายินดีพอใจ เช่น รส กลิ่น ความรู้สึกสัมผัสต่าง ๆ เป็นต้น ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการเพื่อความอยู่รอดของบุคคล ความต้องการอื่น ๆ จะยังไม่เกิดขึ้นถ้าหากคนยังไม่ได้รับความต้องการทางด้านร่างกาย

ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Safety & Security Need) คือความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ความต้องการความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ความต้องการความมั่นคงทางด้านหน้าที่การงาน เป็นต้น เมื่อคนบรรลุถึงความต้องการทางด้านร่างกายแล้ว คนก็จะมีความต้องการด้านความปลอดภัยและมั่นคงตามมา

ความต้องการการยอมรับ (Belongingness and Love Need) คือต้องการด้านความรัก ความพึงพอใจ การยอมรับนับถือจากผู้อื่น ถ้าคนได้รับความพอใจในความต้องการทางร่างกายและความมั่นคงปลอดภัยแล้ว ความต้องการการยอมรับก็จะปรากฏขึ้นอีก ความต้องการการยอมรับเป็นเรื่องของความรู้สึกภายนอก ซึ่งถ้าหากขาดการยอมรับบุคคลจะรู้สึกเหมือน การถูกเนรเทศ การถูกต่อต้าน การไม่มีเพื่อน ซึ่งเป็นความปวดร้าวที่สำคัญยิ่ง เช่นเดียวกัน เมื่อคนได้บรรลุความต้องการด้านร่างกาย และความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัยแล้ว คนก็จะมีความต้องการด้านการยอมรับตามมา

ความต้องการการนับถือตน (Esteem Need) คือความต้องการที่จะให้คนหรือกลุ่มคน นับถือตน ปกตินคนจะประเมินตนเองไว้สูงเพื่อการยอมรับนับถือตนเอง หรือความเชื่อมั่นในตนเอง และการยอมรับนับถือจากคนอื่น ความต้องการการนับถือตนนี้แยกได้เป็น 2 ประการ คือ 1) ความปรารถนาเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง ความสัมฤทธิ์ผล ความเหมาะสม และความเป็นผู้มีความสามารถในการต่อสู้กับโลก และความเป็นอิสระเสรี และ 2) เป็นความปรารถนาเพื่อชื่อเสียงเกียรติยศ และการยอมรับจากผู้อื่น ซึ่งความพึงพอใจที่ได้จากความต้องการการนับถือตนเองนี้จะทำให้เกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง มีคุณค่า มีความสามารถ เข้มแข็ง และมีประโยชน์ต่อมนุษยโลก คนมีความต้องการการนับถือตนเอง เมื่อความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการความมั่นคง และมีความต้องการการยอมรับบรรลุแล้ว

ความต้องการการสัมฤทธิ์ผล (Self-Actualization Need) เป็นความต้องการสูงสุดของคน หมายถึงความต้องการความสำเร็จและการพัฒนาศักยภาพที่แท้จริงแห่งตน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง ต้องการไฝหาและพัฒนากิจกรรมที่เหมาะสมกับตนให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ถ้าคนสามารถพัฒนา ไปสู่จุดสูงสุดของตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่อย่างแท้จริง นั่นคือความสงบสุขแห่งตนเป็นในสิ่งที่เขาต้องการเป็นอย่างแท้จริงตามธรรมชาติของตนเอง คนที่เป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริงนั้นมาสโลว์ถือว่าเป็นคนที่สมบูรณ์ที่สุด ความต้องการการสัมฤทธิ์ผลจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการ 4 ระดับเบื้องต้นได้รับการตอบสนองแล้ว

มาสโลว์ได้สังเกตและรวบรวมลักษณะของบุคคลที่มี Self-Actualization ไว้ซึ่งมีหลายลักษณะด้วยกัน เช่น มีความสามารถในการรับรู้ความจริง และมีความสุขที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับความจริงนั้น มีการยอมรับตนเองและบุคคลอื่น มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความสันโดษหรือความต้องการเป็นส่วนตัว มีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความสดชื่นตลอดเวลา มีประสบการณ์หรือความรู้สึกอันลึกซึ้ง กว้างใหญ่ไพศาล มีความพึงพอใจในสังคม มีความสัมพันธ์อันดีในระหว่างหมู่พวก มีความสามารถแยกแยะกว่าอะไรเป็นเป้าหมาย และอะไรเป็นเครื่องมือไปสู่เป้าหมาย เป็นผู้มีอารมณ์ขัน และเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

3) ทฤษฎี E R G (E R G Theory)

แอลเดอเฟอร์ (Alderfer) เป็นผู้หนึ่งที่สนับสนุนทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ เขาได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดให้เข้าใจง่ายขึ้นเพื่อการนำไปใช้จาก 5 ลำดับขั้นของมาสโลว์ เหลือเพียง 3 ลำดับขั้น ซึ่งรูปแบบใหม่ของเขาเป็นที่ยอมรับกันมาก ทฤษฎี E R G ของ แอลเดอเฟอร์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (หลุย จำปาเทศ, 2535)

Existence Needs (E) คือความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อประทังชีวิตของคน เป็นความต้องการเพื่อการอยู่รอด ความต้องการในข้อนี้ได้รวมเอาขั้นที่ 1 และ 2 ของมาสโลว์ เข้าไว้ด้วยกัน นั่นคือ ความต้องการทางร่างกายและความต้องการความปลอดภัยมั่นคง

Relatedness Needs (R) คือความต้องการที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับบุคคลรอบ ๆ ตัว และบุคคลในสังคม ความต้องการนี้ตรงกับขั้นที่ 3 ของมาสโลว์ ซึ่งเรียกว่าความต้องการการยอมรับ แอลเดอเฟอร์ได้ให้ความสำคัญความต้องการข้อนี้มากเพราะถือว่ามนุษย์มีใช้ต้องการเพียงความต้องการพื้นฐานเท่านั้น แต่การรวมตัวอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่มหรือหมู่คณะนั้นมีความจำเป็น

Growth Needs (G) คือความต้องการเพื่อความเจริญก้าวหน้า เป็นความต้องการสูงสุดของคน ซึ่งได้รวมเอาขั้นที่ 4 และ 5 ของมาสโลว์เข้าไว้ด้วยกัน ความต้องการขั้นนี้จะบ่งบอกถึง ความสูงสุดของชีวิตของมนุษย์ชาติตนเอง

แม้ แอลเดอเฟอร์จะเห็นด้วยกับมาสโลว์หลายประการ แต่ก็ยังมีข้อแตกต่างจากทฤษฎีของมาสโลว์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรกทฤษฎีของ แอลเดอเฟอร์ไม่เห็นด้วยที่ว่าความต้องการของคนจะต้องก้าวไปเป็นลำดับขั้น จากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 5 เขาเห็นว่าคนที่คนอยู่ในกระบวนการที่นำไปสู่ความพึงพอใจนั้น คนจะอยู่ในกระบวนการของการถดถอยในขณะที่เกิดความคับข้องใจด้วย (จึงไม่จำเป็นต้องเริ่มจากขั้นที่ 1 เสมอไป) ความคับข้องใจนี้จะสะท้อนกลับไปยังขั้นต่ำกว่าที่คนเคยบรรลุมาแล้ว เช่น คนที่อยากมีชื่อเสียงในสังคมแต่ก็กลัวที่จะจมนลงด้วย จึงมิใช่ว่าเขาพึงพอใจในขั้นที่ผ่านมา และประการที่สอง ตามทฤษฎีของมาสโลว์คนบรรลุความต้องการขั้นหนึ่งแล้วจะก้าวไปสู่อีกขั้นหนึ่ง ซึ่งเป็นไปทีละขั้น แต่ แอลเดอเฟอร์เห็นว่าคนมีความต้องการพร้อมกันหลาย ๆ ขั้น มิใช่ทีละขั้นเหมือนที่มาสโลว์กล่าว เช่นคนมีความต้องการทางด้านร่างกายเพื่อความอยู่รอดพร้อมกันนั้น เขาก็ต้องการเพื่อน และการยอมรับนับถือจากเพื่อนด้วยด้วย

4) ทฤษฎีความต้องการที่เข้าใจง่ายของเมอร์เรย์ (Murray's Manifest Need Theory)

หลุย จำปาเทศ (2535 : 43) กล่าวถึงทฤษฎีของเมอร์เรย์ว่า เป็นแนวคิดในเรื่องของความต้องการเช่นเดียวกับมาสโลว์ แนวคิดของเมอร์เรย์ ที่เขียนไว้ในหนังสือ Explorations in Personality ในปี ค.ศ.1938 เสนอว่าการศึกษามนุษย์ต้องมองโดยส่วนรวม (Holistic View) พฤติกรรมเป็นผลมาจากกระบวนการทางร่างกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นเขาจึงได้จำแนกบุคคลออกตามความต้องการ ซึ่งเชื่อว่าความต้องการเหล่านั้นโดยทั่วไปแล้วเป็นผลมาจากการเรียนรู้

มากกว่าการได้รับมรดกตกทอด และถูกกระทบจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น พนักงานผู้ซึ่งต้องการความรักจากเพื่อนฝูงมาก ก็จะพยายามสังสรรค์กับเพื่อนฝูงทุกครั้งที่มีโอกาส และเมื่อความต้องการนั้นไม่ได้ถูกกระตุ้นก็จะกลายเป็นความต้องการที่ซ่อนเร้น หรือไม่ได้ถูกกระตุ้นนั่นเอง

ในระยะแรกนั้นเมอร์เรย์ ได้กำหนดความต้องการของคนไว้ 15 ประการ โดยแยกออกเป็นหลักใหญ่ 2 ประการด้วยกัน คือ 1. Vicerogenic Needs (Primary Needs) หมายถึงความต้องการพื้นฐานด้านร่างกาย ได้แก่ อาหาร น้ำ อากาศ ความต้องการทางเพศ การขับถ่าย เป็นต้น 2. Psychogenic Needs (Secondary Needs) หมายถึงความต้องการด้านจิตใจ ได้แก่ ศักดิ์ศรี ความสัมพันธ์ ผล ความรัก ความนับถือ การก้าวร้าว การเป็นตัวของตัวเอง เป็นต้น

ในระยะหลังเมอร์เรย์ได้เพิ่มความต้องการของมนุษย์ไว้เป็น 20 ข้อ ดังนี้

(1) Need for Abasement คือความต้องการที่จะยอมตาม ยอมแพ้ ยอมรับความเจ็บปวด การตำหนิ คำวิพากษ์วิจารณ์และการลงโทษ

(2) Need for Achievement คือความต้องการสัมฤทธิ์ผล สามารถทำงานที่ยากได้สำเร็จ

(3) Need for Affiliation คือความต้องการความรักจากเพื่อนฝูงหรือคนทั่วไป

(4) Need for Aggression คือความต้องการก้าวร้าว การเอาชนะ แก่งแย่ง การต่อสู้อย่างรุนแรง

(5) Need for Autonomy คือความต้องการเป็นอิสระ การเป็นตัวของตัวเอง

(6) Need for Counteraction คือความต้องการปฏิเสธที่จะต้องรับความพ่ายแพ้ที่ฝืนฝืนอุปสรรค

(7) Need for Defendance คือความต้องการปกป้องตนเองจากการโจมตี การตำหนิ การวิจารณ์

(8) Need for Deference คือความต้องการการยกย่องสรรเสริญ ให้เกียรติสนับสนุนจากผู้เหนือกว่า

(9) Need for Dominance คือความต้องการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น หรือการสั่งให้ผู้อื่นทำตาม

(10) Need for Exhibition คือความต้องการแสดงออกให้ปรากฏ ให้ได้เห็น ได้ยิน

(11) Need for Harm avoidance คือความต้องการหลีกเลี่ยง ความเจ็บปวด การบาดเจ็บทางร่างกาย ความเจ็บป่วย และความตาย

(12) Need for Infavoidance คือความต้องการหลีกเลี่ยงความผิด ความอาย การถูกเย้ยหยัน

(13) Need for Nurturance คือความต้องการให้ความเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือเลี้ยงดู

(14) Need for Order คือความต้องการจัดสิ่งของให้เป็นระเบียบ สะอาด เรียบร้อยประณีต อยู่ในสมดุ

(15) Need for Play คือความต้องการสนุกสนานอย่างไม่มีเป้าหมาย

(16) Need for Rejection คือความต้องการแยกตนเองออกจากสิ่งที่ตนไม่ชอบ ไม่ปรารถนา

(17) Need for Sentience คือความต้องการมีประสบการณ์ และประทับใจในสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่น่ายินดี

(18) Need for Sex คือความต้องการแสดงออกและประทับใจในสัมผัสทั้ง 5

(19) Need for Suceorance คือความต้องการได้รับความช่วยเหลือ ค้ำครอง สนับสนุนและคำแนะนำจากผู้อื่น

(20) Need for Understanding คือความต้องการความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ ความต้องการเหล่านี้ ถ้าได้รับการเอื้ออำนวยจากสิ่งแวดล้อมซึ่งอาจจะเกิดจากตัวบุคคลโดยตรง เช่น ความมานะพยายามของตนเอง หรือจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น การสนับสนุนจากบุคคลหรือ ภาวะแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเขา ก็จะทำให้คนเกิดความพอใจที่ได้บรรลุความต้องการนั้น ๆ

1.2.5 การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสมรรถภาพภายในใจคน โดยหลักการแล้วสามารถเปลี่ยนแปลง และพัฒนาให้สูงขึ้นได้ การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลดีมากมายสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนา โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษา เพราะจะเป็นแรงผลักดันไปสู่ความในการเรียน ทำให้ลดความเสี่ยงต่อ ความสูญเปล่าทางการศึกษา อันก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติได้ วิธีการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถทำหลายหลายวิธี ทั้งนี้แล้วแต่ความเชื่อของ ผู้ที่เสนอแนวคิด ของสมรรถภาพนี้

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961) ได้เสนอวิธีเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

1) กระบวนการกลุ่ม เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยม และส่งเสริม ค่านิยมใหม่ ๆ เพราะกระบวนการกลุ่มเป็นวิธีการสำคัญที่ได้จะได้เรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อ ความต้องการของคนอื่น

2) ใช้การเรียนรู้โดยการ เล่น และการทำงานเป็นกลุ่ม

3) ใช้วิธีการสอนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน รู้จักความต้องการ และความรู้สึกนึกคิดของ ผู้อื่นโดยอาศัยกิจกรรมกลุ่ม

4) การช่วยให้เด็กมีความคิดจินตนาการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการให้การ สนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม

นอกจากนี้ (McClelland, 1997 : 87 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546 : 235-256) มีความเชื่อว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสิ่งที่เรียนรู้และพัฒนาขึ้นมาได้ในตัวของเด็กและบุคคล โดยการจัดโปรแกรมการเรียนรู้และการฝึกอบรมที่เน้นเรื่องการเปลี่ยนเจตคติ พฤติกรรม บุคลิกภาพ กระบวนการฝึกอบรมเพื่อเรียนรู้และพัฒนาแรงจูงใจ ดังนี้

1) สร้างความเชื่อและให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายร่วมกันว่า เมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้วจะเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมให้เป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โครงการที่ใช้ในการฝึกอบรมจะต้องพยายามสร้างความสำเร็จเป็นขั้น ๆ และพยายามทำงานในแต่ละขั้นตอนให้สำเร็จก็จะมีกำลังใจที่จะเรียนรู้มากขึ้น

2) แสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าในสังคมมีบุคคลตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ มนุษย์ชอบการเลียนแบบ ดังนั้นถ้าหากนักเรียนได้เห็นตัวอย่างที่ดีและยึดเป็นแบบอย่างจะสร้างกำลังใจในการเรียนและการทำงานได้

3) แสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าสังคมต้องการคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง การที่จะมีคุณลักษณะเช่นนั้นจะต้องสร้างนิสัยที่ดีในการเรียนและการทำงาน สรรวจจุดบกพร่องในการทำงานของตนเอง ปรับปรุงความรับผิดชอบ วินัยในตนเอง จัดตารางการทำงานอย่างมีระเบียบความสามารถในการเปลี่ยนบุคลิกภาพ เจตคติ และพฤติกรรมให้เป็นที่ต้องการของสังคม ก็จะพัฒนาตนเองเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากขึ้นกว่าเดิม

4) สอนให้ผู้เรียนควบคุมความอ่อนแอและข้อถ้อยของตนเอง ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของความสำเร็จ นอกจากนี้ ผู้สอนสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่อบอุ่นเป็นมิตร ไม่เคร่งเครียดและไม่วิตกกังวลจนเกินไป โดยนำแนวทางของแมคเคลแลนด์มาใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับผู้เรียน พยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเห็นผลดีของการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยครูคอยให้กำลังใจและให้การเสริมแรงผู้เรียนอยู่เสมอ จะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากขึ้น

หลักที่ใช้ในการฝึกอบรมเพื่อสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในโรงเรียน

- 1) สอนให้นักเรียนพิจารณาหรือศึกษาตนเองว่ามีจุดเด่นหรือความสามารถพิเศษอะไรบ้าง
- 2) ตั้งวัตถุประสงค์ในการทำงานโดยคำนึงถึงความสามารถตนเอง
- 3) รู้จักใช้การเสี่ยงในความสำเร็จปานกลางคือไม่สูงเกินไปและต่ำเกินไปหรือไม่ง่ายหรือยากเกินไป
- 4) รู้จักวางแผนงานเพื่อจะทำงานให้ประสบความสำเร็จ
- 5) รู้จักประเมินผลงานที่ทำและใช้ข้อมูลผลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

1.2.6 การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961) กล่าวว่า การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถทำได้หลายวิธี แมคเคลแลนด์ได้วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้วยการใช้แบบทดสอบทีเอที (Thematic Apperception Test) ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องจากภาพ โดยให้ผู้รับการศึกษแต่ละคนดูภาพบุคคลใน

เหตุการณ์คลุมเครือประมาณ 4 - 5 ภาพ โดยเปิดให้ดูภาพทีละภาพ ประมาณ 20 วินาทีต่อภาพ จากนั้นกระตุ้นให้ผู้รับการศึกษแต่ละคนเขียนอธิบายถึงความคิด ความต้องการ และการกระทำของ ตัวเอกในภาพ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เขียนเป็นเรื่องราวสั้น ๆ (ประมาณ 5 - 6 ประโยค) โดยกำหนดเกณฑ์ในการเขียนบรรยายภาพตามคำถามต่อไปนี้

- 1) กำลังเกิดเหตุการณ์อะไรในภาพ คนในภาพคือใคร
- 2) มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นก่อนหน้านี้
- 3) ภาพนี้ทำให้คุณนึกถึงอะไร อะไรคือสิ่งที่คุณต้องการ
- 4) จะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นต่อไป และจะทำอะไร

เมื่อผู้รับการศึกษบรรยายภาพทุกภาพเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำคำตอบของแต่ละ คนมาตีความหมายและให้คะแนน โดยพิจารณาจากเนื้อเรื่องที่แต่ละคนเขียนบรรยายภาพเหตุการณ์ นั้น ๆ ว่ามีความเกี่ยวข้องกับลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในลักษณะใด และบ่งชี้ถึงความเข้มข้น ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลในระดับใด ผู้วิจัยให้คะแนนจินตนาการของผู้เขียนที่ผ่านออกมาใน ประโยคต่าง ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ได้ดู

เฮอร์แมน (Herman, 1970 : 74) ได้สร้างแบบสอบถามสำหรับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยมี ข้อคำถามให้เลือกตอบ โดยคำถามทั้งหมดครอบคลุมคุณลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง 10 ประการ ดังนี้

- 1) เป็นบุคคลที่มีความทะเยอทะยาน
- 2) เลือกรงานที่มีโอกาสประสบความสำเร็จ
- 3) มีความพยายาม
- 4) กล้าเผชิญกับงานที่มีความยากลำบาก
- 5) ถึงแม้งานที่ทำถูกขัดจังหวะ หรือถูกรบกวนจะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ
- 6) ให้ความสำคัญกับเวลา
- 7) มุ่งอนาคตเป็นส่วนใหญ่
- 8) เลือกผู้ร่วมงานที่มีความสามารถ
- 9) ชอบให้ผู้อื่นรับรองตนเองด้วยผลงานที่มีประสิทธิภาพ
- 10) เป็นบุคคลที่ทำงานดี

จากข้อคำถามที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ดังกล่าวจำนวน 92 ข้อ และไปทดสอบกับกลุ่ม ตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพไว้ใช้ทั้งหมด 29 ข้อ

ตัวอย่าง ข้อคำถามแบบปรนัยที่เฮอร์แมนใช้ในการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคล

0) การสนทนาเป็นสิ่งที่

----- ฉันไม่ชอบ

----- ถ้าเรื่องนี้จะไม่ได้ ฉันก็จะไม่ทำ

----- ฉันทาเป็นบางครั้ง

----- ฉันทชอบทำ

----- ฉันทชอบทำมาก

มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547 : 244) เป็นแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กำหนดช่วงความรู้สึกของคนเป็น 5 ช่วง หรือ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แบบวัดจะประกอบด้วยข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งในทางบวกและทางลบ มีการประเมินน้ำหนักความรู้สึกของข้อความหรือกำหนดน้ำหนักและการตอบแต่ละตัวเลือก ภายหลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลแล้ว

ตัวอย่าง แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (ดาระณี พัฒนศักดิ์ภิญโญ, 2533 : 44 - 45) โดยมีเกณฑ์ คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ 1 2 3 4 5

ข้อความ

1. นักเรียนคิดว่าจะพยายามทำคะแนนให้สูงกว่าเพื่อน
2. นักเรียนรู้สึกท้อใจเมื่อในห้องมีคนเก่งอยู่มาก
3. นักเรียนมีความพยายามมากขึ้นเมื่อรู้ว่าด้อยกว่าเพื่อน
4. นักเรียนปรารถนาที่จะทำงานง่าย ๆ

นอกจากการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการใช้แบบทดสอบที่เอทีของแมคเคลแลนด์ แบบทดสอบของเฮอร์แมน และแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ยังมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้ (ตุ้ย ชุมสาย, 2508 : 364 อ้างถึงใน จำรูณ เทียมธรรม, 2546 : 26-27) ได้กล่าวสรุปไว้ว่ามีอยู่ 5 วิธี คือ

1) วิธีสังเกต การสังเกตเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนง ตั้งแต่ประสบการณ์ที่ซับซ้อน เช่น พฤติกรรมของคน

2) วิธีทดสอบ การทดสอบประกอบด้วยข้อความต่าง ๆ หลายสิบข้อที่ผู้ทดสอบตั้งขึ้น ซึ่งบางข้อเป็นคำถามเกี่ยวกับความกลัว ความวิตกกังวล ความนิยม การเมืองเศรษฐกิจ ความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ผู้ถูกทดสอบต้องร่วมมือร่วมใจกับผู้ทดสอบในการตอบคำถามต่าง ๆ เพื่อให้การทดสอบได้ผลตามวัตถุประสงค์

3) การประมาณค่า โดยการเลือกลักษณะบุคลิกภาพมาประมาณค่าว่าบุคลิกภาพของผู้ถูกประมาณค่าตกอยู่ในขั้นไหน

4) การวิเคราะห์ตัวเอง คือ การประมาณค่าตนเอง แบบวิเคราะห์ตนเองจะเป็นคำถามแบบปรนัย

5) การสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ตั้งคำถามให้คิดตาม ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้จัดบันทึกและประมาณค่าบุคลิกภาพของผู้ถูกสัมภาษณ์

สรุปจากการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ประกอบด้วยวิธีการวัดที่หลากหลาย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้วยวิธีทดสอบจากการสร้างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เนื่องจากการทดสอบโดยใช้แบบวัดนักเรียนจะสะดวกในการตอบคำถามและข้อคำถามสามารถสร้างให้สอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์ นิยามศัพท์ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของงานวิจัย

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งให้เห็นผลสำเร็จด้านการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากระบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่นักเรียนเข้าเรียน กระบวนการเรียนการสอนของครู รวมทั้งสมรรถนะในการเรียนรู้ของนักเรียน

มีผู้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้หลายท่านด้วยกัน เช่น

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข (2548 : 125) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงขนาดของความสำเร็จที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอน

ปราณี กองจินดา (2549 : 42) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถหรือผลสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และยังได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ตามลักษณะของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

สไตเมย์ และ คนอื่น ๆ (Steinmayr and Others, 2015) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลของการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงขอบเขตที่บุคคลประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของกิจกรรมที่มุ่งเน้นในสภาพของการเรียนการสอน โดยเฉพาะในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ซึ่งส่วนมากแล้วในระบบของโรงเรียนจะระบุถึงเป้าหมายด้านความรู้ความคิดโดยผ่านเนื้อหาวิชาที่หลากหลาย (เช่น การคิดวิเคราะห์) หรือ ครอบคลุมไปถึงการได้มาของความรู้ความเข้าใจ ในองค์ประกอบด้านสติปัญญาเฉพาะ (เช่น การคำนวณ ภาษา วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1171) ให้ความหมายของ “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” ว่า หมายถึง ความสามารถในการที่จะพยายามเข้าถึงความรู้ ซึ่งเกิดจากการกระทำประสานกัน และต้องอาศัยความพยายามอย่างมาก ทั้งองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา แสดงออกในรูปของความสำเร็จ ซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ด้วยเครื่องมือทางสติปัญญา หรือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทั่วไป

กล่าวโดยสรุป จะเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลมาจากการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งแสดงออกถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยของผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสามารถวัดหรือตรวจสอบได้จากแบบทดสอบทางสติปัญญา หรือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทั่วไป

2.2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บลูม (Bloom, 1976 : 160) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน 3 ปัจจัย คือ 1. คุณสมบัติด้านความรู้ หมายถึง การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนซึ่งเป็นสิ่งที่มีมาก่อนการเรียนเรื่องนั้น 2. คุณลักษณะด้านจิตพิสัย หมายถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติที่มีต่อวิชาเรียน ต่อโรงเรียน และมโนภาพเกี่ยวกับตนเองของผู้เรียน และ 3. คุณภาพของการสอน ประกอบด้วย เทคนิควิธีการสอน การให้ความช่วยเหลือ แรงเสริมจากผู้สอน เป็นต้น ปัจจัยทั้งสามองค์ประกอบนี้สอดคล้องกับการแบ่งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy of Learning Domains) ทั้ง 3 ด้าน คือ Cognitive Domain, Affective Domain และ Psychomotor Domain นั้นเอง

อนาสตาซี (Anastasi, 1970 : 142 อ้างถึงใน อารมย์ สนานนุกู 2540 : 17-18) กล่าวถึงองค์ประกอบที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางด้านสติปัญญา เป็นความสามารถของบุคคลที่เกิดจากความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และมาจากการสะสมประสบการณ์ ซึ่งแสดงออกได้หลายทาง เช่น สมรรถภาพทางสมอง ความถนัดทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการแก้ปัญหา และปัจจัยทางด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ ทักษะที่มีต่อวิชาที่เรียน รูปแบบการเรียน สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา คุณภาพการสอนของครู การคบเพื่อน และการศึกษาของบิดามารดา

ฮาวิกเฮิสต์ และ นิวเกาเท่น Harvighurst and Neugarten, 1969 : 157) กล่าวว่าองค์ประกอบที่ส่งผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนมี 4 ปัจจัย ปัจจัยที่หนึ่ง คือ ความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ปัจจัยที่สอง คือ ชีวิตและการอบรมในครอบครัว ปัจจัยที่สาม คือ ประสิทธิภาพของโรงเรียน และปัจจัยที่สี่ คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและความมุ่งหวังในอนาคต

กาเย่ และบริกซ์ (Gagne and Briggs, อ้างถึงใน กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์, 2550 : 6) ได้แบ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เป็น 2 ประเภท คือ ปัจจัยแรก คือ ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยเดิมของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการให้สิ่งเร้าพร้อมกับให้ผู้เรียนตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ การทำซ้ำคือการให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยใช้สิ่งเร้าแล้วตอบสนองหลาย ๆ ครั้ง จนสามารถเรียนรู้ได้ การให้การเสริมแรงคือการเสริมกำลังใจให้เกิดความพอใจในการเรียนรู้ และปัจจัยที่สอง คือ ปัจจัยภายใน เป็นสิ่งภายในที่ผู้เรียนต้องมีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ข้อเท็จจริงขณะเรียนขณะนั้นหรือระลึกจากที่เคยเรียนมาแล้ว ทักษะทางปัญญาหมายถึง ความสามารถในการใช้สมองเพื่อการเรียนรู้ โดยระลึกจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมา ยุทธศาสตร์ หมายถึง สมรรถภาพที่ควบคุมการเรียนรู้ ความตั้งใจ การจำ และ

พฤติกรรมความคิดของมนุษย์เป็นกระบวนการทำงานภายในสมองของมนุษย์ ผู้เรียนอาจได้รับแนวทางในขณะเรียน

3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 ชนิดของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ลักษณะของแบบสอบถามวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิดตามลักษณะของการสร้าง คือ แบบทดสอบที่สร้างโดยครู และแบบทดสอบมาตรฐาน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538 : 146) คือ แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียน เป็นการทดสอบว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหนบอกพร่องในส่วนใดจะได้สอนซ่อมเสริม หรือเป็นการวัดเพื่อดูความพร้อมที่จะเรียนในเนื้อหาใหม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของครู และ แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา หรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้ง จนมีคุณภาพดีจึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้หลักและเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอบบอกถึงวิธีการ และยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนน

3.2 ประเภทของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีหลายประเภท แต่ที่นิยมใช้มี 6 ประเภท ดังนี้

- 1) ข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง (Subjective or Essay test) เป็นข้อสอบที่มีคำถามแล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้และเขียนข้อคิดเห็นของแต่ละคน
- 2) ข้อสอบแบบถูก-ผิด (True-false test) คือข้อสอบแบบเลือกตอบที่มี 2 ตัวเลือกที่มีลักษณะตรงข้ามกัน เช่น เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง เหมือนกัน-ต่างกัน เป็นต้น
- 3) ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion test) เป็นข้อสอบที่มีข้อความที่ไม่สมบูรณ์เพื่อให้นักเรียนเขียนเติมคำ ข้อความ หรือประโยคให้สมบูรณ์
- 4) ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ (Short answer test) เป็นข้อสอบที่มีคำถาม แล้วให้ผู้ตอบเขียนตอบ คำตอบที่ต้องการ ซึ่งจะเขียนตอบแบบสั้นและกะทัดรัดได้ใจความสมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง
- 5) ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบที่มีค่า หรือข้อความแยกออกจากกันเป็น 2 อย่าง แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่าแต่ละข้อความในชุดหนึ่งจะคู่กับค่า หรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่งซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างหนึ่งตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้
- 6) ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple choice test) เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยคำถาม และคำตอบที่มีตัวเลือก (Choice) ให้นักเรียนเลือกตอบคำตอบที่ถูก 1 ตัวเลือกส่วนตัวเลือกที่

เหลือจะตัวเลือกหลง โดยปกติคำถามที่กำหนดให้นักเรียนหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียวจากตัวเลือกอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุป แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบที่ครูผู้สอนสร้างขึ้น หรือแบบทดสอบมาตรฐาน เพื่อวัดความรู้ความสามารถทางการเรียนด้านเนื้อหา ด้านวิชาการ และทักษะต่าง ๆ ของวิชาต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เรียนรู้ไปแล้ว เช่นที่ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543 : 96) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าหมายถึง แบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งมักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษและดินสอกับให้นักเรียนปฏิบัติจริง

3.3 หลักเกณฑ์ในการสร้างวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ที่กล่าวถึงหลักเกณฑ์ไว้สอดคล้องกัน และได้ลำดับเป็นขั้นตอนดังนี้

- 1) เนื้อหาหรือทักษะที่ครอบคลุมในแบบทดสอบนั้น จะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้แบบทดสอบวัดนั้นถ้านำไปเปรียบเทียบกับกันจะต้องให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้ครอบคลุมและเท่าเทียมกัน
- 3) วัดให้ตรงกับจุดประสงค์ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะวัดตามวัตถุประสงค์ทุกอย่างของการสอน และจะต้องมั่นใจว่าได้วัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้จริง
- 4) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความเจริญงอกงามของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าไปสู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้น ครูควรจะทราบมาก่อนเรียนนักเรียนมีความรู้ความสามารถอย่างไร เมื่อเรียนเสร็จแล้วมีความรู้แตกต่างจากเดิมหรือไม่ โดยการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน
- 5) การวัดผลเป็นการวัดผลทางอ้อม เป็นการยากที่จะใช้ข้อสอบแบบเขียนตอบวัดพฤติกรรมตรง ๆ ของบุคคลได้ สิ่งที่วัดได้ คือ การตอบสนองต่อข้อสอบ ดังนั้น การเปลี่ยนวัตถุประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่จะสอบ จะต้องทำอย่างรอบคอบและถูกต้อง
- 6) การวัดการเรียนรู้ เป็นการยากที่จะวัดทุกสิ่งทุกอย่างที่สอนได้ภายในเวลาจำกัด สิ่งที่วัดได้เป็นเพียงตัวแทนของพฤติกรรมทั้งหมดเท่านั้น ดังนั้นต้องมั่นใจว่าสิ่งที่วัดนั้นเป็นตัวแทนแท้จริงได้
- 7) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องช่วยพัฒนาการสอนของครู และเป็นเครื่องช่วยในการเรียนของเด็ก
- 8) ในการศึกษาที่สมบูรณ์นั้น สิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่การทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว การทบทวนการสอนของครูก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง
- 9) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะเน้นในการวัดความสามารถในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ หรือการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ

- 10) ควรใช้คำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ที่วัด
- 11) ให้ข้อสอบมีความเหมาะสมกับนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความยากง่าย พอเหมาะ มีเวลาพอสำหรับนักเรียนในการทำข้อสอบ

3.4 การสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะแบบทดสอบที่มีประสิทธิภาพจะทำให้การวัดผลสัมฤทธิ์มีความเที่ยงตรง ทำให้ทราบตัวแทนความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามวัดผลสัมฤทธิ์ อาจมีความแตกต่างกันตามแนวคิดของสร้างสร้าง

สุพรรณิการ์ จันทร์ชมพู (2556) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ ดังนี้

- 1) ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในเรื่องที่ต้องการสร้างแบบทดสอบ
- 3) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก เช่น จำนวน 35 ข้อ จำนวนที่ต้องการจริง จำนวน 20 ข้อ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์
- 4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ
- 5) ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยวิธี โรวินลลี (Rovinelli) และ แฮมเบลตัน (Hambletan) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้
ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่ได้วัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 6) นำคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นมาหาค่า IOC ของข้อสอบรายข้อ มาพิจารณา ค่า IOC แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ทำการทดสอบหาความเชื่อมั่น
- 7) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้รับการแก้ไขแล้วไปทดลองกับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง
- 8) นำผลการทดลองมาหาคุณภาพของข้อสอบ หาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากระหว่าง .20 ถึง .80 แล้วหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับอีก

ครั้ง ซึ่งค่าอำนาจจำแนก คือ ประสิทธิภาพในการจำแนกผู้ตอบเป็นกลุ่มสูงกับกลุ่มต่ำ เขียนแทนด้วย สัญลักษณ์ “r” มีค่าตั้งแต่ (0 – 1.00) ค่า r ที่เหมาะสม คือ $r > .20$

9) จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้จริง

4. กิจกรรมแนะแนว

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กำหนดให้นักเรียนได้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ ส่วนในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

การจัดกิจกรรมแนะแนวมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่สมรรถนะที่สำคัญ 5 ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ (น.7) โดยนำไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมตามลักษณะของกิจกรรมแนะแนวที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อีกทั้งยังต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตโดยมุ่งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียนและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ รวมทั้งด้านส่วนตัวและสังคมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการปฏิบัติจนกระทั่งเกิดทักษะชีวิต ตลอดจนครูทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยมีครูแนะแนวเป็นพี่เลี้ยงและประสานงาน

4.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

มีผู้ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวที่แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 24) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า กิจกรรมแนะแนว คือ กิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเอง มีทักษะในการเลือกแนวทางการศึกษา การงาน และอาชีพชีวิตและสังคมมีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 20) ได้อธิบายกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้

ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

ประหยัด ทองมาก (2533 : 353) ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นการดำเนินงานหรือการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแนะแนวให้นักเรียนในช่วงเวลาที่กำหนดในหลักสูตร เพื่อให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สภาพแวดล้อม สามารถพัฒนาตนเอง และปรับตัวเข้ากับสังคม และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

ฤทัย บุญมาเมือง (2554 : 3) ให้ความหมายของ กิจกรรมแนะแนว ว่าเป็น กิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนในด้านการศึกษา อาชีพและสังคมโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อฝึกความกล้าแสดงออก เพื่อให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ส่งเสริมความกล้าแสดงออก

สรายุทธิพิทย์ อนุมติ (2545 : 6) สรุปไว้ว่า กิจกรรมแนะแนว คือการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการมีลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว สามารถพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองได้อย่างเต็มที่

จากความหมายของกิจกรรมแนะแนวข้างต้น สรุปได้ว่ากิจกรรมแนะแนว คือ กิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนรู้จัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น รู้จักพัฒนาตนเอง มีทักษะในการเรียนรู้ การตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ปรับตัวเองได้ และสามารถวางแผนการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมการแนะแนว

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวที่กล่าวไว้ในหนังสือแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มี 6 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
- 2) เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้จากข้อมูล ข่าวสาร แหล่งเรียนรู้ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว สังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพ ได้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง
- 3) เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
- 4) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
- 5) เพื่อให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรมและจริยธรรม
- 6) เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 24)

4.3 หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวแต่ละครั้ง ผู้จัดควรคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมแนะแนวดังต่อไปนี้

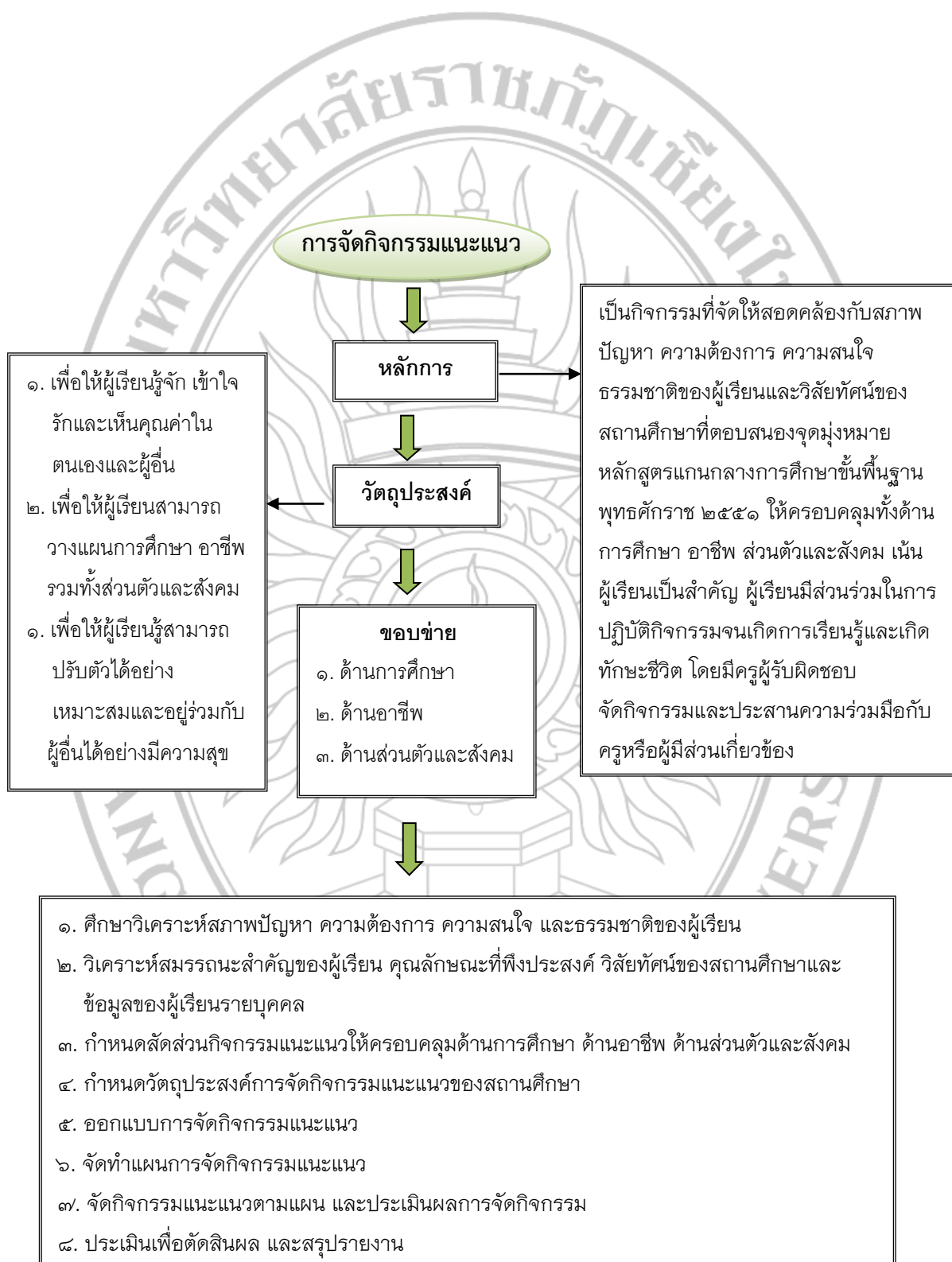
- 1) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ และธรรมชาติของผู้เรียน
- 2) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ที่ต้องสนองตอบจุดหมายของหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง
- 3) จัดกิจกรรมเพื่อผู้เรียนทุกคน โดยครอบคลุมด้านการศึกษา การงานและอาชีพ ชีวิตส่วนตัวและสังคม

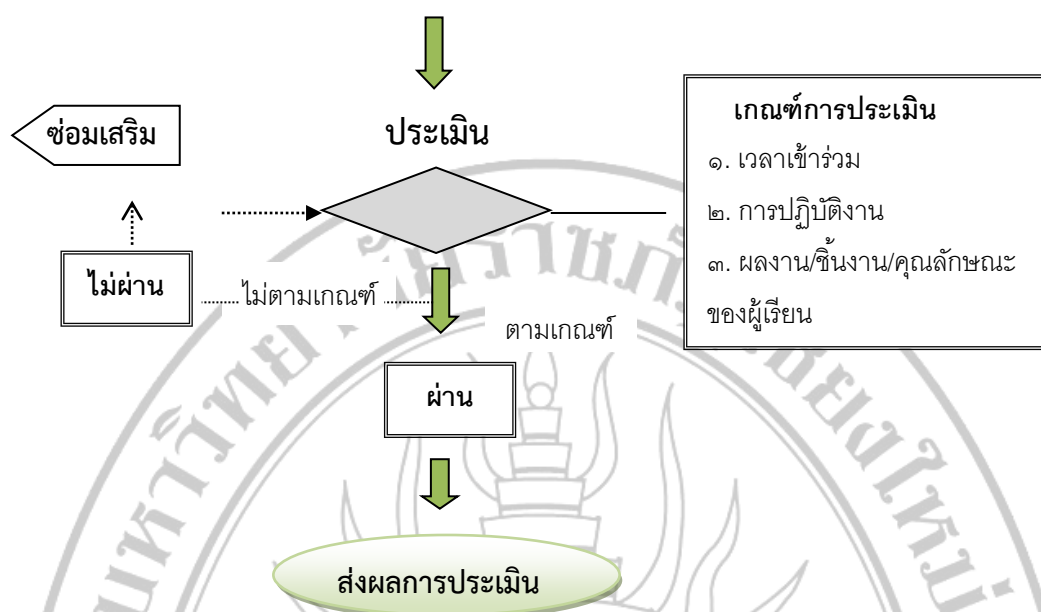
(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 24)

4.4 แนวการจัดกิจกรรมแนะแนว

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดแนวการจัดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

- 1) ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียน
- 2) วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 3) กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษา ด้านอาชีพด้านส่วนตัวและสังคม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ตลอดจนธรรมชาติของผู้เรียนและเป้าหมายของสถานศึกษา โดยครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีส่วนร่วม
- 4) กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษาเป็นระดับการศึกษา และชั้นปี
- 5) ออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรม เวลาจัดกิจกรรม หลักฐานการทำกิจกรรม และการประเมินผล
- 6) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวยาวชั่วโม่ง ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์เวลา เนื้อหา/สาระ วิธีดำเนินกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล
- 7) จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สามารถสรุปได้ ดังแผนภาพ 11 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 20)

แผนภาพ 11 แนวการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

4.5 รูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยทั่วไปแล้วใช้รูปแบบการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centred Instruction) ซึ่งมีแนวคิดว่า ในการสอนหรือการจัดกิจกรรมนั้นผู้สอนต้องคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และพยายามให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) คำว่าผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ หรือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด โดยครูได้จากบทบาทการแสดงออกของผู้เรียนในกิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ ถ้าครูมีบทบาทมากในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีบทบาทน้อยกว่า ก็ถือว่าครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนนั้น แต่ถ้าผู้เรียนมีบทบาทมาก ครูมีบทบาทน้อยในกระบวนการเรียนรู้นั้นก็ถือว่า ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ทิตนา แคมมณี, 2545 : 120)

การจัดกิจกรรมแนะแนวที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัวทางกาย คือผู้เรียน มีการเคลื่อนไหวทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างกระฉับกระเฉง
- 2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัวทางสติปัญญา คือผู้เรียนมีการคิด วิเคราะห์ ใช้สติปัญญาเพื่อสร้างความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้
- 3) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัวทางอารมณ์ คือ มีอารมณ์ ความรู้สึกร่วมในการเรียนรู้นั้น ๆ
- 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัวทางสังคม คือ ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

5) บทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้านของผู้เรียนมีมากกว่าผู้สอน

6) จำนวนผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัวมีเป็นส่วนใหญ่ (ทศนา แหมมณี, 2545 : 121-122)

สำหรับเทคนิควิธีการสอน หรือการจัดกิจกรรมแนวนั้นสามารถทำได้หลายวิธีด้วยกัน ซึ่งเป็นเทคนิควิธีการกลุ่มที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมแนวนั้นได้ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541: 397 อ้างถึงใน ฤทัย บุญมาเมือง (2554 : 12 - 13) ดังต่อไปนี้

1) เกม (Game) การสอนโดยใช้เกม เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ผู้เล่นยินยอมตกลงกันที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง เพื่อให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งมักจะมีผลในรูปของการแพ้การชนะ การเล่นเกมจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้ยุทธวิธีที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ และได้ฝึกฝนเทคนิคและทักษะที่ต้องการ รวมทั้งช่วยให้เกิดความสนุกสนานในการเรียน

2) บทบาทสมมติ (Role-Play) การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ เป็นการใช้ตัวละครที่สมมติขึ้นจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง มาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรม โดยให้สวมบทบาทนั้น ๆ ผู้เรียนสามารถแสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตนเองและผู้อื่นได้อย่างลึกซึ้ง ทำให้เข้าใจถึงบทบาทที่ต่างไปจากตน

3). กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นการใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง มาดัดแปลงและใช้สื่อ ตัวอย่าง หรือเครื่องมือ ในการศึกษา วิเคราะห์ และอภิปรายกัน เป็นการฝึกฝนการใช้ความคิดในการแก้ปัญหาหลาย ๆ แบบ วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนคิดและพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน นอกจากนี้ยังช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง ที่ทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4) สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการใช้สถานการณ์ที่จำลองขึ้นให้เหมือนจริงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่สถานการณ์ โดยใช้ข้อมูลความเป็นจริงของสถานการณ์นั้นเพื่อตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งการตัดสินใจจะส่งผลถึงผู้ใช้สถานการณ์จำลองในลักษณะเดียวกันกับในสถานการณ์จริง การใช้สถานการณ์จำลองช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในองค์ประกอบอันซับซ้อนของสภาพจริงได้ เพราะการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ในชีวิตจริงอาจทำไม่ได้เพราะเป็นการเสี่ยงเกินไปต่อผลที่อาจจะเกิดขึ้นจากสภาพจริง

5) กลุ่มย่อย (Small Group) การใช้กลุ่มย่อยช่วยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง รวมทั้งให้สมาชิกได้เรียนรู้จากกันและกัน คือได้เรียนรู้ความรู้สึก พฤติกรรม การปรับตัว การมีปฏิสัมพันธ์ การเรียนรู้บทบาทหน้าที่ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจร่วมกัน ทั้งยังได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ความคิดอีกด้วย การใช้เทคนิคกลุ่มย่อยมีหลายวิธีด้วยกัน

แต่ที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือกลุ่มระดมสมองที่เรียกว่า Brainstorming Group โดยที่สมาชิกในกลุ่มสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยไม่มีการขัดขวางหรือขัดแย้งความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4.6 การประเมินผลกิจกรรมแนะแนว

การประเมินผลกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดให้ผู้มีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนวหรือครูแนะแนว ผู้เรียน และผู้ปกครอง มีภารกิจรับผิดชอบในการประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว ดังต่อไปนี้

1) ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว ผู้เรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยครูผู้จัดกิจกรรมมีภารกิจในการวางแผนการประเมิน ดำเนินการประเมิน นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

2) ผู้เรียนอาจมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมิน ประเมินตนเองและเพื่อน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประเมิน ประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน โดยประสานร่วมมือกับครูผู้จัดกิจกรรม ประเมิน บันทึก สรุปผลการพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

3) การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ครูผู้จัดกิจกรรมตรวจสอบเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตัดสินผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 23)

สำหรับวิธีการประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว ครูแนะแนว หรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเลือกใช้วิธีการประเมินผลหลากหลายวิธีการตามความเหมาะสม เช่น เพิ่มสะสมผลงาน การประเมินตามสภาพจริง การประเมินตนเอง การประเมินโดยกลุ่ม/เพื่อน การสังเกต การสัมภาษณ์ การเขียนรายงาน และหลักฐานการเข้าร่วมกิจกรรม ฯลฯ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 24)

4.7 แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการสอนหรือจัดกิจกรรมแนะแนวให้นักเรียน เพราะจะทำให้ผู้สอนมีความพร้อมและมีทิศทางที่ชัดเจนในการสอน สอดคล้องกับ อรรถัย อินตา (2554) ที่กล่าวถึงแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะทำให้ทราบถึงจุดประสงค์ของการเรียนในแต่ละครั้ง ทำให้สามารถเตรียม

สื่อ อุปกรณ์ และการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน ผู้สอนที่ไม่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนล่วงหน้าในการสอนแต่ละครั้งย่อมทำให้การสอนไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีทิศทาง และไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ชาญชัย อาจิณสมภาร (2547 : 51-53 อ้างถึงใน อรทัย อินตา, 2554) กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1) ความเจริญงอกงามของผู้เรียนขึ้นอยู่กับ การคัดเลือกเนื้อหาสาระ กิจกรรม ประสบการณ์ และวิธีสอนที่เหมาะสม เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ความต้องการ ความสามารถ และระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน

2) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นกรอบของจุดมุ่งหมาย แล้วเลือกเนื้อหาสาระ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิคการวัดผลประเมินผล เป็นการช่วยให้ผู้สอนสามารถเตรียมบทเรียนได้ดี

3) เป็นการคาดคะเนว่าการจัดการเรียนรู้ครั้งนั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการสอนที่ดี กระตุ้นผู้สอนให้มีความคิดสร้างสรรค์

4) แผนการจัดการเรียนรู้เป็นคู่มือสำหรับผู้สอน เป็นเครื่องช่วยจำเนื้อหาสาระ หรือการจัดลำดับสิ่งที่จัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

5) ช่วยป้องกันการเสียเวลา รวมทั้งช่วยให้ผู้สอนมีระบบ ระเบียบ และตัดสินใจว่าจะจัดการเรียนรู้อย่างไรจึงจะไม่มากหรือน้อยเกินไป

6) ป้องกันไม่ให้เกิดการจัดการเรียนรู้ครั้งนั้น ๆ ออกเนื้อหาสาระ

7) ทำให้ผู้สอนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ลดความรู้สึกไม่มั่นใจ โดยเฉพาะผู้สอนใหม่ ที่มักจะรู้สึกประหม่าและเครียด

8) การเตรียมการสอนที่ดีช่วยให้ผู้สอนสามารถดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9) ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์ รู้ว่าผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนรู้อะไรไปบ้าง เนื้อหาสาระครบถ้วน ครอบคลุมหรือไม่ รวมทั้งยังสามารถช่วยตัดสินประสิทธิภาพของผู้สอนอีกด้วย

10) เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่จะมาสอนแทนในกรณีที่เกิดความจำเป็น

รูปแบบการจัดทำการเรียนรู้มีความแตกต่างกันบางในผู้สอนแต่ละคน โดยทั่วไปจะมี 2 ส่วน คือ ส่วนหัวของแผนหรือส่วนนำ และส่วนที่เป็นองค์ประกอบของแผน ในส่วนนำจะบอกให้ทราบเกี่ยวกับที่มาของแผนการเรียนรู้ ชื่อแผนการเรียนรู้ และการใช้แผนการเรียนรู้สำหรับการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนในระดับชั้นใด เป็นต้น ส่วนที่เป็นองค์ประกอบจะกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ เป็นต้น

ทศนา แคมมณี และคณะ (2548) กล่าวถึงองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ มีหัวข้อ ดังนี้

1) สาระสำคัญ

- 2) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 3) เนื้อหา
- 4) กิจกรรมการเรียนการสอน
- 5) สื่อและอุปกรณ์
- 6) การวัดผลและประเมินผล
- 7) บันทึกหลังสอน

7.1 ผลการเรียนรู้

7.2 ปัญหาและอุปสรรค

7.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2551) เสนอว่าการจัดทำแผนการจัดกิจกรรม
แนะแนวดำเนินการ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1) สารสำคัญ หมายถึง ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหา หลักการ วิธีการ ข้อเท็จจริง
และแนวคิดต่าง ๆ ที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในแผนนี้ และรวมถึงความสำคัญหรือประโยชน์ที่เกิด
จากการเรียนรู้

2) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หมายถึง สิ่งที่คาดหวังเมื่อผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้
อย่างครบถ้วนทุกขั้นตอนแล้ว น่าจะเกิดความงอกงาม

3) จุดประสงค์การเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน เมื่อได้ร่วมเรียนรู้
และปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย
ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ต้องการเน้นให้เกิดพฤติกรรมด้านใดขึ้นอยู่กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของ
หน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว

4) สารการเรียนรู้ หมายถึงรายละเอียดของเรื่องที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อให้
บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ สามารถเขียนไว้ในแผนการจัดกิจกรรมทั้งหมด หรือเขียนเฉพาะ
หัวข้อเรื่อง รายละเอียดนำไปไว้ในท้ายแผนการสอน หรือเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว

5) กิจกรรมการเรียนรู้ และธรรมชาติของผู้เรียน สามารถเลือกได้หลายรูปแบบ เช่น
กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการคิดที่ใช้วิธีคิดแบบหมวกหกใบ เป็นต้น

6) สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ หมายถึง เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้
ต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ได้ง่ายและรวดเร็ว เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา
ธรรมชาติของผู้เรียน ทันสมัย ใ้ใจผู้เรียน สื่อหรืออุปกรณ์อาจอยู่ในรูปของ

6.1) ใบงาน คือสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ครูจัดทำขึ้นโดยมีจุดประสงค์
เพื่อฝึกทักษะย่อยที่สำคัญให้แก่ผู้เรียน ส่วนประกอบของใบงาน ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ คำชี้แจง
เนื้อหาของงานที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติ

6.2) ใบความรู้ คือ เอกสารที่ได้สรุปความรู้หรือข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนได้อ่านและศึกษาเอง ส่วนประกอบของใบความรู้ ชื่อความรู้หรือข้อมูล เนื้อหาสาระ

7) การติดตามและประเมินผล คือ การตรวจสอบผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ มากหรือน้อยเพียงใด การติดตามและประเมินผลใช้การติดตามและประเมินตามสภาพจริง ซึ่งวิธีการอาจใช้ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การรายงานตนเอง การใช้บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การใช้ข้อสอบวัดความสามารถจริง และแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น

8) กิจกรรมเสนอแนะ หมายถึง การนำเสนอกิจกรรมเพื่อตอบสนองผู้เรียนที่มีศักยภาพแตกต่างกันตามแต่โอกาส และเวลาอันเหมาะสมตลอดจนความพร้อมของผู้เรียนและครู

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้, 2551:

43 - 45)

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว หน่วยการเรียนรู้ การเรียนของฉัน จำนวน 2 คาบ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549

1. สาระสำคัญ

การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จได้ ผู้เรียนจะต้องมีนิสัยทางการเรียนที่ดี มีวิธีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลีลาการเรียนรู้ของตนเองจะช่วยให้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้

2. ผลการเรียนรู้

นักเรียนสามารถเลือกนิสัยการเรียนและใช้ข้อมูลด้านลีลาการเรียนรู้มาปรับปรุงการเรียนของตนเอง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 นักเรียนอธิบายนิสัยการเรียนของตนเองได้
- 3.2 นักเรียนสรุปลีลาการเรียนรู้ของตนเองได้
- 3.3 นักเรียนเลือกนิสัยการเรียนและใช้ข้อมูลลีลาการเรียนรู้มาปรับปรุงการเรียนของตนเองได้
- 3.4 นักเรียนปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองได้
- 3.5 นักเรียนเห็นความสำคัญของนิสัยการเรียนและลีลาการเรียนรู้

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 นิสัยการเรียน
- 4.2 ลีลาการเรียนรู้

5. กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1 นิสัยการเรียนรู้

ชั้นนำ

ครูชวนนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับวิธีการเรียนของนักเรียน

ขั้นกิจกรรม

- 1) นักเรียนทำแบบสำรวจนิสัยการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนตรวจกับเพื่อน
- 2) นักเรียนเขียนผลการประเมินนิสัยการเรียนรู้ของตนเองในใบงาน
- 3) นักเรียนที่มีนิสัยการเรียนรู้ต่างกัน เข้ากลุ่มเดียวกัน ช่วยกันวิเคราะห์ทางแก้ไขนิสัยการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่มตามใบงาน “แนวทางแก้ไขนิสัยการเรียนรู้”
- 4) นักเรียนแต่ละกลุ่มรายงานผลการวิเคราะห์นิสัยการเรียนรู้ และเสนอแนวทางแก้ไข
- 5) ครูอธิบายนิสัยการเรียนรู้ การสำรวจนิสัยการเรียนรู้ และการปรับปรุงนิสัยการเรียนรู้
- 6) นักเรียนเลือกนิสัยการเรียนรู้ของตนเองที่ต้องการปรับปรุงแล้วทำใบงาน “สัญญาใจ”

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปประโยชน์และวิธีการสร้างนิสัยการเรียนรู้ที่ดี

คาบที่ 2 ลีลาการเรียนรู้

ชั้นนำ

ครูสุ่มนักเรียน 4 – 6 คน ให้อธิบายวิธีการเรียนรู้ที่ตนเองถนัด

ขั้นกิจกรรม

- 1) นักเรียนทำแบบสำรวจลีลาการเรียนรู้ ตรวจคะแนนและศึกษาใบความรู้ลีลาการเรียนรู้
- 2) นักเรียนที่มีนิสัยการเรียนรู้เหมือนกันเข้ากลุ่มเดียวกัน ช่วยกันอภิปรายตามใบงาน “งานลีลาการเรียนรู้ของฉัน”
- 3) นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปราย
- 4) นักเรียนทุกคนทำใบงาน “เป้าหมายการเรียนรู้” ส่วนที่เป็นกิจกรรมในชั้นเรียน
- 5) นักเรียนนำผลการสำรวจนิสัยการเรียนรู้ และผลลีลาการเรียนรู้ของตนเองมาพิจารณาวางแผนปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองด้วยการเรียงความเรื่อง “แผนการปรับปรุงการเรียนรู้ของฉัน”

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายคุณค่าของการรู้จักนิสัยการเรียนรู้และลีลาการเรียนรู้

ของตนเอง รวมทั้งร่วมกันกำหนดเวลาส่งเรียงความ “แผนการปรับปรุงการเรียนรู้
ของฉัน”

6. สื่อและอุปกรณ์

- 6.1 แบบสำรวจนิสัยการเรียนรู้
- 6.2 แบบสำรวจลีลาการเรียนรู้
- 6.3 เรื่อง สรุพนิสัยการเรียนรู้
- 6.4 เรื่อง สัญญาใจ
- 6.5 เรื่อง การฝึกสำรวจนิสัย (สำหรับครู)
- 6.6 เรื่อง ลีลาการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)
- 6.7 เรื่อง ลีลาการเรียนรู้ของฉัน
- 6.8 เรื่อง เป้าหมายการเรียนรู้
- 6.9 หลายลีลาการเรียนรู้ (สำหรับครู)

7. การวัดผลและประเมินผล

- 7.1 สังเกตการทำงานกลุ่ม
- 7.2 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
- 7.3 ตรวจสอบการรายงานผลหลังทำกิจกรรม “เป้าหมายการเรียนรู้”
- 7.4 การรายงานผลการปฏิบัติตามกิจกรรม “สัญญาใจ”

8. บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยประยุกต์จาก
แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวข้างต้นแทนแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อให้มีความเหมาะสมใน
การจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มทดลอง โปรแกรมการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา จำนวนสมาชิก ระยะเวลา สถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์
วิธีดำเนินการ การประเมินผลกิจกรรม นอกจากนี้ยังมีส่วนที่เป็นแบบประเมินโปรแกรมหลังการฝึก
คู่มือครูสำหรับการใช้โปรแกรม และภาคผนวก โปรแกรมของการวิจัยทั้งหมดดูได้ใน ภาคผนวก ก

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุพัตตรา แก้ววิชิต (2548) ได้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำแนกตามเพศ ชั้นปีที่ศึกษา คณะ

ที่ศึกษา และการอบรมเลี้ยงดู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 443 คน ได้มาอย่างสุ่มแบบแบ่งชั้น ผลการศึกษาพบว่า

- 1) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง
- 2) นักศึกษาชายและหญิง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่แตกต่างกัน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมและรายด้าน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน
- 4) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ศึกษาในคณะต่างกัน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประเมศว วัฒนโอภาส, นภาพร วัฒนโอภาส และนิทรา ปัญจมาศ (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา วาสுகีร์ ปัจจัยที่ศึกษาแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น สาขาวิชา มโนภาพแห่งตน ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อตัวนักศึกษา สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และบรรยากาศการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจากนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2548 จำนวน 350 คน เป็นนักศึกษาชาย 72 คน นักศึกษาหญิง 278 คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา วาสுகีร์ ผลการศึกษาพบว่า

- 1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา วาสูกีร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 7 ปัจจัย ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X5) มโนภาพแห่งตน (X7) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (X8) ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อตัวนักศึกษา (X9) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X10) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X11) และบรรยากาศการเรียนการสอน (X5)

2) ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา วาสுகี มี 5 ปัจจัย ได้แก่ เพศ (X1) อายุ (X2) ระดับชั้น (X3) สาขาวิชา (X4) และอาชีพผู้ปกครอง (X6)

3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Y) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา วาสูกี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 3 ปัจจัยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปยังปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ดังนี้ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน (X10) มโนภาพแห่งตน (X7) และบรรยากาศการเรียนการสอน (X12) โดยปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยสามารถพยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา วาสูกี ได้ร้อยละ 34.50

4) สมการพยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา วาสูกี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยพยากรณ์มาเขียนสมการได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 22.008 + .926 (X10) + .537 (X7) + .317 (X12)$$

สมการพยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .407 (X10) + .386 (X7) + .211 (X12)$$

สุพัตรา ผลรัตน์ไพบุลย์, วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และเวรณี กรีทอง (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัจจัยที่ศึกษาแบ่งเป็น 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนตัว ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ บุคลิกภาพ และทัศนคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2549 จำนวน 337 คน เป็นนักเรียนชาย 125 คน และนักเรียนหญิง 212 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า

1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ บุคลิกภาพ ทัศนคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองลักษณะทางกายภาพทางการเรียนคณิตศาสตร์ และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

2) ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี 8 ปัจจัย ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ และสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน

3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด ไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ทศนคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพในโรงเรียน บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ได้ร้อยละ 47.90

4) สมการพยากรณ์ พฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้

สมการพยากรณ์พฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = -.183 + .699 (X9) + .310 (X11) + .238 (X8) - .160 (X13) - .089 (X6)$$

สมการพยากรณ์พฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z = .512 (X9) + .237 (X11) + .193 (X8) - .147 (X13) - .091 (X6)$$

X9 = ทศนคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

X11 = ลักษณะทางกายภาพทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

X8 = บุคลิกภาพ

X13 = สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนกับเพื่อน

X6 = ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ทามาจินี (Tamagini, 1969 อ้างถึงใน ประเมศว วัฒนโอภาส, นภาพร วัฒนโอภาส และ นิทรานิธิ งามมาศ, 2548) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสัมฤทธิ์กับมโนภาพแห่งตน และระดับความมุ่งมั่นในการเรียน จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนในโรงเรียนนิวัตน์ เมืองนิวัตน์ จำนวน 60 คนพบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในเชิงนิมาน คือ ผู้มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูง จะมีมโนภาพแห่งตนสูงด้วย

เพอร์กี (Purkey, 1970 อ้างถึงใน ประเมศว วัฒนโอภาส, นภาพร วัฒนโอภาส และ นิทรานิธิ งามมาศ, 2548) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ผู้มีมโนภาพแห่งตนเป็นไปในทางที่ดี จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และผู้มีมโนภาพแห่งตนไม่ดี จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ไช, ชิง-ชัน และ กามอน (Shih, Ching-Chun and Gamon, Julia, 2001) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา กับตัวแปรทัศนคติ แรงจูงใจ รูปแบบการเรียน และปัจจัยพื้นฐานบางประการ โดยศึกษาจากนักศึกษา 99 คนที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาที่สอนโดยใช้ Web-based จำนวน 2 วิชา ในวิทยาลัยเกษตรมหาวิทยาลัยแลนด์ แกรนท์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีปัจจัยพื้นฐานแตกต่างกัน และนักศึกษาที่มีรูปแบบการเรียนแตกต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน แรงจูงใจเป็นปัจจัยตัวเดียวที่มีนัยสำคัญในการอธิบายผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

นางณัฐติยาภรณ์ หยกอุบล (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านโรงเรียน ด้านครอบครัว และด้านตัวนักเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลปัจจัยด้านโรงเรียน ด้านครอบครัว และด้านตัวนักเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนและ 3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านโรงเรียน ด้านครอบครัว และด้านตัวนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 352 คนตัวแปรที่ศึกษาประกอบ ด้วยตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านครอบครัว และตัวแปรแฝงภายใน 1 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านตัวนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียน ด้านครอบครัว และด้านตัวนักเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้แก่ ปัจจัยด้านตัวนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ 3) การทำการบ้านของนักเรียนส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้แก่ ปัจจัยด้านโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) คุณภาพการสอนของครู 2) ความเป็นผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหาร และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและปัจจัยด้านครอบครัวประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองและ 2) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ซึ่งการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยด้านโรงเรียนด้านครอบครัว และด้านตัวนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเกณฑ์ดี พิจารณาจากค่า χ^2 เท่ากับ 16.076 ค่า p -Value เท่ากับ .309 ที่องศาความเป็นอิสระ เท่ากับ 14, ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.148, ค่า GFI

เท่ากับ .990, ค่า AGFI เท่ากับ .968, ค่า RMR เท่ากับ .018, ค่า RMSEA เท่ากับ .021, ค่า CFI เท่ากับ .999, ค่า NFI เท่ากับ .996 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตัวแปรตาม มีค่าเท่ากับ .906 นั่นคือ ปัจจัยด้านโรงเรียนด้านครอบครัว และด้านตัวนักเรียน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้ร้อยละ 90.60

สุรางค์ ณรงค์ศักดิ์สกุล (2555) ได้ศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต และ 3) เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในภาคปลาย ปีการศึกษา 2554 จากคณะเกษตร คณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จำนวน 5,428 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการทดสอบสมมติฐานใช้ค่าที่ (t-test) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย=3.76) 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต และ 3) นิสิตที่มีเพศ ภูมิลำเนา อายุ คณะที่ศึกษา และการศึกษาของบิดามารดาต่างกันมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

ดวงกมล คงเมือง (2532) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบทางครอบครัวต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัตถุประสงค์ในการศึกษา 1) ต้องการศึกษปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มาจากปัจจัยทางครอบครัว 2) ศึกษาปัจจัยจากเชิงจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) ศึกษาปัจจัยจากโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) ศึกษาเพิ่มเติมในปัจจัยเชื่อมโยงระหว่าง ปัจจัยทางครอบครัวกับปัจจัยเชิงจิตวิทยา เพื่อขยายมุมมองของภาพความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ชัดเจนขึ้น สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีทั้งสิ้น 15 สมมติฐาน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา จากโรงเรียนในสังกัด กรมสามัญศึกษา ส่วนกลางกลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 311 คน ผลการศึกษารูป ได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านครอบครัว ที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือปัจจัยเชิงกระบวนการในครอบครัว เช่น ด้านความคาดหวังของบิดามารดาต่อการศึกษาของบุตรการใช้เหตุผลในการเลี้ยงดูบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร

รูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัว มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ปัจจัยด้านจิตวิทยา มุ่งศึกษาใน 2 ประเด็นใหญ่ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) และอัตมโนทัศน์เชิงการศึกษา (Academic Self-concept) ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยทั้งสองประการดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ปัจจัยจากโรงเรียน ศึกษาใน 2 ประการคือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและ กลุ่มเพื่อนของนักเรียน ด้านครูพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการคบเพื่อนนั้นไปตามทฤษฎี กลุ่มอ้างอิง (reference group) นั่นคือ นักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับใด ก็มักจะคบเพื่อนที่มีผลการเรียนในระดับใกล้เคียงกัน 4) เมื่อนำปัจจัยต่าง ๆ ทั้งทางครอบครัว และโรงเรียนมาศึกษาผ่านปัจจัยจิตวิทยาพบว่า ตัวแปรบางตัว เช่น ความรักใคร่เอาใจใส่ของบิดามารดาต่อบุตร ระยะเวลาการหย่าร้างของบิดามารดา อาชีพของบิดา สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว แม้ไม่มี ความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยตรง แต่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจ และอัตมโนทัศน์ ซึ่งกล่าวได้ว่าสิ่งเหล่านี้ เป็นผลกระทบจากครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แม้จะไม่โดยตรงก็ตาม สิ่งที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยเชิงโครงสร้างในครอบครัว มีอิทธิพลต่อบุตรน้อยกว่า ปัจจัยที่มาจากความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ซึ่งปัจจัยในประการหลัง มีความสัมพันธ์ทั้งโดยตรง และโดยผ่านปัจจัยด้านจิตวิทยา จึงเป็นสิ่งที่พิสูจน์ให้เห็นว่า อย่างไรก็ตาม ครอบครัวยังคงเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อเด็ก โดยเฉพาะบิดามารดา ยังคงมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อบุตรในหลาย ๆ ด้าน

กาญจนา ไทยลำภู, วไลยา สบายยิ่ง, และนิรนาท แสนสา (2556) ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อ พัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนวิสุทธิวงศ์ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง 3) เปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะ มุ่งอนาคตและควบคุมตน และการเลี้ยงดูจากครอบครัวแตกต่างกัน หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และ 4) เปรียบเทียบผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับกลุ่มทดลอง ในระยะหลังทดลองและระยะติดตามกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนวิสุทธิวงศ์ ตำบลโพธิ์สูงอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2555 ชั้นละ 20 คน รวมเป็น 60 คน หลังจากนั้นสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน เครื่องมือการวิจัยได้แก่ 1) แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) แบบสอบถามสภาพการเลี้ยงดูจากครอบครัว 3) แบบสอบถามการมุ่งอนาคต และควบคุมตน 4) ชุดกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคมสำหรับกลุ่มควบคุม และ 5) ชุดกิจกรรม

แนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับกลุ่มทดลอง มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟารวมทั้งฉบับ เท่ากับ .88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองหลังจากได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีแรงจูงใจมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม 3) นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะการควบคุมตนเองและการมุ่งอนาคต และการเล็งดูจากครอบครัวต่างกัน เมื่อใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน และ 4) นักเรียนกลุ่มทดลองหลังจากได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทั้งหลังการทดลองและระยะติดตามมากขึ้น

สุขฤกษ์ ดีโนนโพธิ์ (2554) ได้ศึกษา ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 และ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 405 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบและแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 3 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.72 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำนวน 10 ปัจจัย มี 2 ระดับ ดังนี้ ตัวแปรภายใน พบว่า ความรู้พื้นฐานเดิมและความถนัดทางการเรียน อยู่ในระดับเรียนดี ส่วนเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มโนภาพเกี่ยวกับตนเอง และความตั้งใจเรียนอยู่ในระดับมาก เวลาที่ใช้ศึกษาเพิ่มเติมเฉลี่ย 3.25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรภายนอก พบว่า คุณภาพการสอนสภาพแวดล้อมทางบ้าน และบรรยากาศในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก 2) ผลการพัฒนารูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงอย่างเดียว

ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ คือ ความรู้พื้นฐานเดิม ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมอย่างเดียวต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ คือ เวลาที่ใช้ศึกษาเพิ่มเติม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มโนภาพเกี่ยวกับตนเอง ความตั้งใจเรียน คุณภาพการสอน สภาพแวดล้อมทางบ้าน และบรรยากาศในชั้นเรียน และปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ คือ ความถนัดทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียน

ดาระณี พัฒนศักดิ์ภิญโญ (2533) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม วัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว 2) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ก่อนและหลังการสอนปกติ 3) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดการแนะแนวกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้ 1) นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว 2) นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบปกติ 3) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2532 ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวนประมาณ 80 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2532 ที่มีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ตั้งแต่ เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจาก ประชากร (Simple Random Sampling) แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน ตัวแปรอิสระคือ ตัวแปรอิสระ คือ การสอน ซึ่งแบ่งเป็น 2 วิธี ได้แก่ การสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว และการสอนแบบปกติ ตัวแปรตาม คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้ t-test Dependent และ t-test Independentผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนในกลุ่มทดลอง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ลัดดาวัลย์ คมใส (2553) ได้ศึกษา เรื่อง การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนและอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มี วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อการสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาและเสริมสร้าง ประสิทธิภาพทางการเรียนและอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา

และเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนและอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนและอาชีพ 4) เพื่อการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนและอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ชุดการสอนพร้อมแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนและอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 16 ชุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนและอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.88 มีอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.80 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนและอาชีพ เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1) ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียน และอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 85.07/83.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

2) ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนและอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.70 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 70

3) นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนและอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพการการเรียนและอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.72)

อลิสสา กุระมสุวรรณ (2553) ได้ศึกษาผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกพาณิชยการ

วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบแรงจูงใจ-ใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกพาณิชยการ ระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจ-ใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกพาณิชยการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกพาณิชยการ วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี จำนวน 14 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน ซึ่งได้พัฒนาจากวิธีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต และขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ 2) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และ 2) นักศึกษามีความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

นัยนา ไชยศิริพันธ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ของนักเรียนโรงเรียนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเชียงคาน ที่กำลังศึกษาอยู่ปีการศึกษา 2551 จำนวน 35 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจ-ใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน รวม 12 ครั้ง โดยผู้ศึกษาเป็นผู้นำกิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้การศึกษาแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการศึกษาพบว่า

1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

นฤมล เปี่ยมปัญญา (2556) ได้ศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา ด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและ สังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนา ด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา ด้านการศึกษา การงานอาชีพชีวิตและสังคม 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา ด้านการศึกษา การงานอาชีพชีวิตและสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน หล่มสักวิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 43 คน ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม เน้นแนวเพื่อพัฒนา ด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและสังคม ใช้เวลาในการสอน 15 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา ด้านการศึกษาการงานอาชีพ ชีวิต และสังคม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ การวิเคราะห์ ข้อมูล หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม (โดยใช้เกณฑ์ 80/80 ทดสอบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สถิติ t- test dependent ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา ด้านการศึกษา การงานอาชีพชีวิตและสังคมสูงกว่า เกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 โดยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา ด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและ สังคม โดยมีประสิทธิภาพ 85.13/83.75 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมแนะแนวของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา ด้านการศึกษาการงานอาชีพ ชีวิตและสังคม หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา ด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิต และสังคม ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 4.959

วรรณทนี กมลวินัสกุล (2553) ได้ศึกษาการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะ การเรียน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสวนบุญโญภิรักษ์ ลำพูน การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียน สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/10 จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้คือแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเนื้อหาทักษะ การเรียน จำนวน 10 แผน สื่อการเรียนเรื่องทักษะการเรียน ซึ่งเป็นบทความภาษาอังกฤษ จำนวน 10 บทความ ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในกระบวนการแนะแนว โดยรวม มีความตั้งใจและเต็มใจการเข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ มีความเชื่อมั่นในการกระทำของตน กล้าแสดงความรู้สึกร่างกายเปิดเผย มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถยอมรับผู้อื่น มีความสุขสนุกสนาน

อารมณ์ดีในการทำกิจกรรมร่วมกัน สามารถย่อความ สรุปความ นิสัยที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และการเรียนได้ในระดับความคิดเห็นมาก ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ในระดับหนึ่ง

สุมิตรา นิลโมจน์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม แนวนโยบายเพื่อวางแผนการศึกษาและอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมแนวนโยบายเพื่อวางแผนการศึกษา และอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม จังหวัดพัทลุง ให้มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในการวางแผน การศึกษาและอาชีพ โดยใช้เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมแนวนโยบายเพื่อวางแผนการศึกษาและ อาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม จังหวัดพัทลุง 3) เพื่อ ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมแนวนโยบาย เพื่อ วางแผนการศึกษาและอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาค ม จังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม จังหวัดพัทลุง จำนวน 35 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย เอกสาร ประกอบการจัดกิจกรรมแนวนโยบายเพื่อวางแผนการศึกษาและอาชีพ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบ การจัดกิจกรรมแนวนโยบายเพื่อวางแผนการศึกษาและอาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่า t แบบไม่อิสระ ค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก(r) ค่าความเชื่อมั่น(K-R20) และ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการวิจัยพบว่า

1) เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมแนวนโยบายมีค่าประสิทธิภาพ 85.82/84.35 สูงกว่า เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการเรียน โดยใช้เอกสารประกอบการ จัดกิจกรรมแนวนโยบาย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมแนวนอ บยู่ในระดับมาก (4.45)

สรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำมาเสนอในบทนี้ เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และการใช้กิจกรรมแนวนโยบายเพื่อสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการ เรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งจะพบว่าส่วนใหญ่

กิจกรรมแนะแนวสามารถเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบางวิชาที่ผู้วิจัยใช้เป็นตัวแปรในการศึกษา

